

OKM/20/623/2021

Helsingin kaupunginkirjasto

17.4.2023

Valtakunnallisen kehittämistehtävän (VAKE) toimintakertomus 2022

Sisällys

1	Tiivistelmä	2
2	Kansallinen yhteistyö.....	3
3	Kaukopalvelu	6
4	Digi.kirjastot.fi	7
5	Ekirjasto.kirjastot.fi	8
6	Kirjasampo	9
7	Kirjasampo.fi/Sivupiiri	13
8	Kirjastokaista.....	15
9	Kirjastot.fi ja Kirjastohakemisto	22
10	Tiedonhaun kokonaisuus	23
11	Musiikkikirjastot.....	29
12	Biblioteken.fi.....	33
13	Kansainvälinen viestintä.....	38
14	Viestintä.....	39
15	Ammattipalvelut	41
16	Tilastoja	43
17	Valtakunnalliset kehittämisspalvelut	46

VALTAKUNNALLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ

1 Tiivistelmä

Valtakunnalliset kehittämispalvelut eli VAKE tuottaa ja kehittää verkkosisältöjä, alusta- ja rajapintapalveluja, viestintää ja muita palveluja koko maan yleisten kirjastojen käyttöön. Lisäksi VAKE edistää ja tukee kirjastojen välistä yhteistyötä ja kansainvälistä viestintää.

Pandemian jälkeinen aika

Fyysisten kirjastopalveluiden palautuminen kohti normaalia palvelutasoa vähensi digitaalisiin kirjastopalveluihin kohdistuvia paineita tietyiltä osin. Kirjastot.fi-palvelukokonaisuuteen tehtyjen verkkokäyntien (istuntojen) määrä väheni hieman vuoteen 2021 verrattuna, käyntejä tehtiin yhteensä noin 5,7 miljoonaa. Evästeiden hyväksymistoiminnon käyttöönoton jälkeen käyntiluku ei ole enää täysin vertailukelpoinen aikaisempiin vuosiin nähden. Suosituimmat palvelut olivat Kirjasampo ja Kysy kirjastonhoitajalta. Poimintoja vuodelta 2022:

- Kysy kirjastonhoitajalta palvelun arkistoon tehtiin noin 2,3 miljoonaa käyntiä. Vastauksia palvelussa annettiin yli 8 200 ja vastaajia oli 62 eri kirjastosta kautta maan.
- Ammattitasoisia videoita tuottavan Kirjastokaistan videoita katsottiin 130 000 kertaa, videoita tuotettiin 104 ja valtakunnallisia suoralähetyksiä lähetettiin 12 kertaa. Videoita julkaistiin 163. Sarjoina julkaistiin mm. *Kirjailijan kuulustelu*, *Lukuloma-animaatio* ja *10 kysymystä kirjastosta*.
- Kirjastokaistan tuottama *Suomentajat lukijoiden luo* -sarja julkaistiin Yle Areenassa Suomentajien salaisuudet -podcastina.
- Kirjastokaistan tuottaja Riitta Taarasti palkittiin Suomen kirjastoseuran *Vuoden kirjastokehittäjä* -palkinnolla.

- Kirjastot.fi-palveluiden seuraajia oli sosiaalisen median palveluissa yli 30 000.
- Digi.kirjastot.fi-palvelu sisälsi yli 10 700 yleisten kirjastojen kotiseutukokoelmiin kuuluvaa aineistoa. Aineistojen määrä kasvoi yli tuhannella uudella aineistolla vuoden 2022 aikana. Kokoelmia oli vuoden lopussa yhteensä 470.
- Kirjasammon sisältöjen määrä kasvoi yli 83 000 romaanin kuvailutietoon ja 63 500 tekijätietoon. Aalto-yliopiston Semanttisen laskennan ryhmän kanssa käynnistettiin yhteistyö rinnakkaisen Analyysi-Kirjasampo-hakuliittymän toteuttamiseksi.
- Kirjasammon Sivupiiirissä vuoden katsotuin sisältö oli *Lasten- ja nuortenkirjauutuuksia kevät 2022* -koontilista.
- Musiikkikirjastot.fi:n *Levyhyllyissä* julkaistiin 65, *Musiikki kuulu kaikille* –blogissa 38 ja *Musiikin ytimessä* 16 laadukasta musiikkiartikkeliä. Kansalliskirjaston ja Yle Arkiston kanssa suunniteltiin Fono.fi:tä korvaavan palvelun toteuttamista Finna-alustalla.
- Palveluiden kehittämisessä keskityttiin Kirjastot.fi-sivuston uudistamiseen, joka julkaistiin vuoden lopulla. Sivustolla on yli 8 500 rekisteröitynyttä käyttäjää. Ammattikalenterin ilmoituksia julkaistiin 937 ja uutiskirjeillä oli yli 4 100 tilaajaa. Kirjastohakemiston uusi käyttöliittymä valmistui ja testattiin.
- Tiedonhaun kokonaisuudessa julkaistiin mm. opastuspaketit tietopalvelutyössä toimiville, Tiedonhakupaketti päivitettiin, julkaistiin tiedonhaun uutiskirjettä sekä kokeiltiin uutta vastaajien tukimuotoa eli kyselytunteja Teamsin kautta.
- Viestinnässä tehtiin mm. yhteistyötä Kuntien yhteinen e-kirjasto -hankkeen kanssa sekä julkaistiin uutena konseptina Kirjastotyössä-uutiskirje.
- VAKE toteutti kirjastoammatillisen osaamisen kehittämiseen liittyvän haastattelukokonaisuuden, jonka raportti julkaistiin nimellä *Asiakkaita vartenhan me täällä ollaan*.
- Kaukopalvelu lähetti Monikielisen kirjaston siirtokokoelmalainoja kirjastoihin ympäri maan 12 600 kappaletta, mikä oli uusi ennätys.
- Kirjastopäivillä VAKE:lla, Ertellä ja AKE-kirjastoilla oli yhteinen osasto.
- Kirjastot.fi-palvelujen kirjanmerkkimateriaaleja painettiin kymmeniä tuhansia kappaleita ja toimitettiin AKE-kirjastojen kautta jaettaviksi.

2 Kansallinen yhteistyö

Kansallista yhteistyötä tehtiin vuonna 2022 edellisten vuosien tapaan monien eri toimijoiden ja yhteistyötahojen kanssa. Vakiintuneiden työryhmien ja toimintamallien lisäksi kansallisen toiminnan osaksi tuli ammatillisen tutkimustiedon tuottaminen kirjastokentän tarpeisiin.

2.1 Kansallinen yhteistyö eri tahojen kanssa

Alueellista kehittämistehtävää hoitavat kirjastot

AKE-linjakokouksia järjestettiin sovittuun tapaan vuonna 2022 kaksi, helmikuussa ja lokakuussa. AKE- ja VAKE-johtajien kokous pidettiin niin ikään lokakuussa linjakokouksen jälkeen. Kevään AKE-linjakokous ja johtajien kokous järjestettiin etäkokouksina. Sen sijaan syksyn AKE-linjakokous toteutettiin lähikokouksena Helsingissä yli kahden vuoden tauon jälkeen.

VAKEN edustajat osallistuivat myös muihin AKE-toimintaa liittyviin kokouksiin, kuten AKE-aamukahvitapaamisiin, sekä Liboppi-toimituskunnan kokouksiin ja AKE/AVI-täydennyskoulutusyhteistyöhön. Kesäkuussa järjestetyillä Kirjastopäivillä VAKE, ERTE ja AKE-kirjastot esiintyivät yhteisellä VAKE:n tarjoamalla osastolla, jossa esiteltiin kehittämistoimintaa.

Aluehallintovirastot

Aluehallintovirastojen kanssa tehtiin laaja-alaisesti yhteistyötä vuoden 2022 aikana. Nuoria kirjastotyöntekijöitä koskevaa tutkimusta, sen tuloksi ja jatkotoimenpiteitä suunniteltiin yhteisissä palaverissa.

Yleisten kirjastojen tilastojen kehittäminen

Matti Sarmela oli mukana yleisten kirjastojen tilastotyöryhmässä sekä AVI:n vetämässä tilastotietokannan uudistamisprojektissa (tietokannan sisällöllisen uudistamisen selvitys sekä uuden tietokannan teknisen määrittelyn projekti).

Yleisten kirjastojen neuvosto

Yhteistyö yleisten kirjastojen neuvoston kanssa jatkui ja VAKE:n edustaja toimii osana YKN:n työvaliokuntaa. VAKE osallistui neuvoston lausuntojen laadintaan sekä toimi tarvittaessa Kuntaliiton tekijänoikeusjärjestöjen kanssa neuvottelujen kommentaattorina kirjastojen tarpeista käyttää suoja-ajan piirissä olevaa materiaalia vinkkauksissa ja verkkosivuilla. Viestinnänsuunnittelija toimi YKN:n tekijänoikeusryhmän vetäjänä keväällä.

YKN:n Kohti metatietovisiota -projekti ja metatietotyöryhmä

Matti Sarmela osallistui tiiviisti projektin suunnitteluun ja toteutukseen ja kuului hankkeen ohjausryhmään. Projektin aikana oltiin yhteydessä kaikkiin tietokantaa ylläpitäviin kirjastoihin / kimppoihin ja ehdotettiin projektin esittelyä sekä keskustelua kuvailutyöhön, sen organisointiin, tulossa oleviin muutoksiin ja yhteistyöhön liittyen. Tapaamisia oli kaikkiaan 28 ja niihin osallistui 213 kirjastojen edustajaa – kuvailijoita, kuvailutyöstä vastaavia ja kirjastojen johtoa. Tietokantaa ylläpitävistä kirjastoista / kimpoista keskustelut käytiin lähes kaikkien (92 %) kanssa.

Kuntien yhteinen e-kirjasto ja yleisten kirjastojen konsortio

Kuntien yhteisen e-kirjasto - hankkeen toimintaan osallistuttiin erilaisten työpajojen, sekä yhteistyökokousten muodossa. Hankkeen viestinnän osalta tehtiin tiivistä yhteistyötä. Matti Sarmela kuului hankkeen tekniseen asiantuntijaryhmään.

Yhteistyö yleisten kirjastojen konsortion kanssa jatkui mm. ohjausryhmän toimintaan osallistumalla.

Kirjastotyössä – uutiskirje

Vuoden aikana aloitettiin pienille kirjastoille suunnattu [Kirjastotyössä-uutiskirje](#). Kirjeen tarkoitus on nostaa esille kirjastojen tekemää työtä, sekä tuoda keskusteluun ajankohtaisia aiheita, jotka liittyvät kirjastojen työhön. Uutiskirjeen kautta tehdään myös tutuksi kirjastokentän toimijoita eri puolilta Suomea.

Vuoden aikana ilmestyi neljä uutiskirjettä, joiden aiheena olivat kokoelmatyö, monikulttuurinen kirjastotyö, tapahtumatuotanto ja AKE-kirjastojen toimintaa koskevat vinkit. Uutiskirjeellä on

ensimmäisen toimintavuoden jälkeen yli 500 tilaajaa, ja kirjeen julkaisemista jatketaan näin ollen vuoden 2023 aikana.

2.2. Ammatillisen tutkimustiedon tuottaminen

Valtakunnallisen kehittämistehtävän kansalliseen toimintaan tuli vuoden 2022 aikana uusi tehtäväkokonaisuus, ammatillisen tutkimustiedon tuottaminen kirjastokentän tarpeisiin. Tutkittava asiakokonaisuus sovittiin yhteistyössä OKM:n, aluehallintovirastojen ja yleisten kirjastojen neuvoston kanssa. Yhteisen pohdinnan jälkeen tutkimus suunnattiin kartoittamaan nuorten kirjastolaisten ammattikuvaa. Yleiset kirjastot tulevat kohtaamaan lähivuosina suuren henkilöstöpoistuman eläköitymisen muodossa. Lisäksi monet kirjastot kokevat jo nyt vaikeuksia uuden henkilöstön rekrytoinnissa. Nuorten työntekijöiden ajatuksia ja toiveita työhön liittyen on tärkeää kartoittaa, jotta kirjastot voivat jatkossakin saada ammattitaitoista ja osaavaa henkilöstöä eläköityvien tilalle.

Tutkimuksen kohdealueiksi valikoitui viisi alueellista kehittämistehtäväaluetta: Joensuun, Oulun, Porvoon, Tampereen ja Vaasan alueet. Alueet muodostivat maantieteellisesti ja kielellisesti huomioiden kattavan tutkimusalueen. Tutkimuksen alussa oltiin yhteydessä kaikkiin alueilla toimiviin kirjastolaitoksiin, joita oli yhteensä 152. Tutkimuslupakäytäntöjen selvityksen yhteydessä ilmeni, että yli kolmasosa alueiden kirjastoista oli sellaisia, että niissä ei työskennellyt yhtään kohderyhmään, eli 20 – 35 vuotiaisiin, kuuluvia henkilöitä. Niille kirjastoille, joissa työskenteli kohderyhmään kuuluvia henkilöitä, lähetettiin linkki verkkokyselyyn. Kysely toteutettiin suomen- ja ruotsinkielisenä, ja siihen vastasi 207 henkilöä. Lisäksi kyselyn vastauksia täydennettiin haastatteluilla, joita tehtiin yhteensä kymmenen, huomioiden maantieteellinen kattavuus. Kyselyn ja haastattelujen tulokset koottiin raporttiin, joka julkaistiin marraskuussa 2022. Raportti [Bloggari, vloggari, vinkkari, tapahtumanikkari ja nuorisotyöntekijä: nuorten kirjastotyöntekijöiden ammattikuva](#) löytyy Kirjastot.fi:n julkaisuarkistosta.

Tutkimuksen tulokset esiteltiin ensimmäisen kerran YKN:n kokouksessa marraskuussa 2022. Tutkimuksen tuloksia esiteltiin loppuvuoden aikana myös eri AKE-alueiden esihenkilötapaamisissa ja muissa alueellisissa tilaisuuksissa. Tulosten käsittely ja esittely jatkuu vuoden 2023 aikana. Aluehallintovirastojen ja kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa tullaan etsimään myös ratkaisuja, sekä yhteisiä toimenpiteitä, tutkimuksessa esiin nousseihin kysymyksiin vuoden 2023 aikana.

Finna-yhteistyö

Kansalliskirjaston ja VAKE:n sekä toisaalta verkkokirjastojen kehittämiseen liittyvän yhteistyön ytimessä on Finna-palveluympäristö. VAKE edisti osaltaan Finnan-vision toteuttamista. Matti Sarmela toimi Finna-konsortiorhythmissä yleisten kirjastojen edustajana ja raportoi Finnan kehittämisestä mm. YKN:n kokouksissa. Kirjastot.fi-palveluiden sisältöjen ja datan tuontia ja indeksointia Finnaan edistettiin suunnittelemalla Kansalliskirjaston kanssa Kirjasampo-Finna-pilottia sekä Fono.fi-palvelua korvaavaa Finna-pohjaista musiikkihakua. Finna-verkkokirjastoille tarjottiin automaattisesti päivittyviä Kirjastot.fi-sisältöjä rajapintojen, syötteiden ja upokkeiden kautta.

Muu kansallinen yhteistyö

Matti Sarmela kuului Melindan ja kuvailuyhteistyön ohjausryhmään, Digitaalisen kulttuuriperinnön pyöreän pöydän verkostoon sekä OKM:n kulttuuripohjan tilastojen kehittämisryhmään. Aija Laine ja Matti Sarmela olivat Yleisten kirjastojen konsortion ohjausryhmän asiantuntijajäseniä.

VAKE tuki mm. viestintätoiminnalla ja julkaisualustalla yleisten kirjastojen konsortiota, yleisten kirjastojen neuvostoa, Monikielistä kirjastoa sekä Seinäjoen Erteä ja hankkeita, kuten Vihreää kirjastoa.

Kirjastot.fi-koordinaatioryhmä 2022

Kirjastot.fi-koordinaatioryhmän tehtävänä on tuoda kirjastokentän näkemystä Kirjastot.fi-palveluiden kehittämiseen, linjata osaltaan kehittämisen painopisteitä ja edistää kirjastosektoreiden ja alan järjestöjen yhteistyötä erityisesti digitaalisten palveluiden saralla.

- Katri Vääntinen, pj.
- Matti Sarmela, varapj.
- Minna Abrahamsson-Sipponen (yliopistokirjastot)
- Marita Ahola (AMKIT-konsortio)
- Tiina Helamaa (erikoiskirjastot)
- Juha Hälinen (yleiset kirjastot, Jyväskylä)
- Jaska Järvillehto (Suomen musiikkikirjastoyhdistys ry.)
- Leena Kinnunen (yleiset kirjastot, Rovaniemi, klo 14 jälkeen)
- Lassi Lager (Kansalliskirjasto)
- Anna-Maria Malm (FSBF)
- Juha Manninen (Suomen kirjastoseura)
- Mika Mustikkamäki (Avi)

Koordinaatioryhmä kokoontui 11.5. ja 12.12.etänä.

Koordinaatioryhmän sihteerinä toimi Nina Granlund.

Koordinaatioryhmän muistiot: kirjastot.fi/koordinaatioryhma

3 Kaukopalvelu

Kaukopalvelu tilaa kaukolainoja Helsingin kaupunginkirjaston omille asiakkaille. Lisäksi Helsingin kaupunginkirjaston kaukopalvelu hoitaa keskitetysti koko Helmet-alueen lähettävän kaukopalvelun. Tähän tehtävään sisältyy siirtokokoelmien kerääminen ja lähettäminen Monikielisen kirjaston kokoelmista. Kaukopalvelun valtakunnalliseen kehittämisestä kuuluu myös ulkomaisten kaukolainojen välitys muille Suomen yleisille kirjastoille.

Siirtokokoelmalainat ja lähetetyt kaukolainat

Monikielisestä kirjastosta lähetettiin vuonna 2022 siirtokokoelmalainoja 12 566 kpl. Vuonna 2021 siirtokokoelmalainoja oli 10 579 kpl. Siirtokokoelmalainojen nousun syy oli ukrainankielisen aineiston kova kysyntä. Ukrainankielistä aineistoa lähetettiin 3 009 kpl. Yksittäisiä kaukolainoja

lähetettiin v. 2022 3 684 kpl, kun taas vuonna 2021 niitä lähetettiin 3 977 kpl. Määrä on pysynyt melko samana lähivuosien aikana.

Helsingin kaupunginkirjaston asiakkaiden kaukopalvelutilauksista toteutui 844 kpl. Vuonna 2021 luku oli 1 138 kpl. Tilausten määrän laskuun ei ole mitään yksittäistä syytä, mutta esim. koronan jälkeinen aika on saattanut muuttaa ihmisten tarpeita, oppilaitokset hankkivat aineistoa e-kirjoina tms.

Helsingin kaupunginkirjaston omien kaukolainatilausten hallinnassa käytettiin WebKake-kaukopalvelusovellusta.

Lähetävän kaukopalvelun sijaisena aloitti Pasilan tietopalvelusta Anna-Mari Nyman.

Palautuvan aineiston käsittelyssä tehtiin muutos. Ennen paketit haettiin lähettämöstä osastollemme, jossa ne avattiin, lajiteltiin ja palautettiin kirjastosalissa olevaan palautusautomaattiin. Nyt kuorma lajitellaan suoraan lähettämössä.

Kirsi Vanharanta osallistui seuraaviin etäapahtumiin. Hän esitteli niissä Monikielisen kirjaston siirtokokoelmien tilauskäytäntöjä yhdessä Monikielisen kirjaston työntekijöiden Riitta Hämäläisen ja Eeva Pilviön kanssa:

- 26.4. Seinäjoen AMK:lle Monikielisen kirjaston esittely.
- 19.5. Lounais-Suomen kehittämispäivä
- 6.9. Erten etävinkit: Lasten- ja nuorten kirjastotyötä pakolaisten kanssa.
- 26.9. AVI:n järjestämä: Moninainen kirjasto-webinaari.
- 28.9. PIKEN ESA-foorumi: Selkokieli, monikielisyys ja sodan vaikutus tiedontarpeisiin.
- 22.3. Kasimir Andersson ja Kirsi Vanharanta kävivät tutustumassa Helsingissä sijaitsevaan Baltia kirjastoon.
- 16.6. Kasimir Andersson ja Kirsi Vanharanta osallistuivat Hämeenlinnassa pidettäviin kirjastopäiviin.
- 9.9. Kirsi Vanharanta osallistui Monikielisen kirjaston Aapiskukko-palkinnon luovutustilaisuuteen Pasilan kirjastossa.
- Vuoden 2022 aikana Kirsi Vanharanta on osallistunut joka toinen viikko TEAMS:n kautta pidettävään Monikielisen kirjaston miniviikkopalaveriin.
- Vuoden 2022 aikana Kirsi Vanharanta osallistui 4 kertaa pidettyyn Pasila-Monikielinen kirjasto - yhteistyö -etäpalaveriin.
- 6.10. Kasimir Andersson esitteli Helsingin kaupunginkirjaston kaukopalvelun toimintaa Porvoon eKirjasto.kirjastot.fi

Kaukopalvelusta vastasivat Kasimir Andersson ja Kirsi Vanharanta.

4 ***Digi.kirjastot.fi***

Aineistot ja kokoelmat

Digi.kirjastot.fi-palvelun sisältämien aineistojen määrä kasvoi edelleen vuonna 2022. Palvelun sisältämiä kirjastojen kotiseutukokoelmien aineistoja oli palvelussa vuoden lopussa jo 10 723. Aineistojen määrä kasvoi edellisvuoden tapaan yli 1 000 aineistolla. Kirjastojen kokoelmia

palvelussa oli vuoden lopussa 470. Kirjastojen kotiseutukokoelmat sisältävät laajasti eri alueiden historiaan liittyviä aineistoja. Kirjastot ovat digitoineen ja tallentaneet palveluun mm. kirjoja, lehtiartikkeleita, valokuvia ja äänitteitä.

Aineistomäärän suuri kasvu johtui edelleen siitä, että yleiset kirjastot ovat luopuneet omista digitoitua aineistoa sisältävistä sivustoistaan, ja siirtäneet aineistojaan Digi-palveluun. Kotiseutukokoelmien keskittäminen yhteen palveluun on lisääntynyt, koska kirjastojen mahdollisuudet ylläpitää omia kotiseutuaineistoihin keskittyviä tietokantoja ovat rajalliset. Lisäksi Digi-palvelun Finna-rajapinta parantaa aineistojen löydettävyyttä valtakunnallisesti.

Vuoden 2022 aikana Digi-palveluun siirrettiin mm. Hämeenlinnan kirjaston Lydia-kokoelma. Vuoden 2021 aikana palvelun piiriin tulivat puolestaan Kuopion kaupunginkirjaston Minna Canth – kokoelma, sekä Joensuun seutukirjaston Digikoivikko-kokonaisuus.

Palvelun käyttöluvut pysyivät suunnilleen samoina kuin vuonna 2021. Vuoden 2022 aikana palvelussa oli GA:n tilastojen mukaan 48 455 istuntoa. Lisäksi Finnan kautta oli palvelussa 19 944 käyntikertaa.

Asiakaspalautteet ja käytön opastus

Digi-palvelun aineistot herättivät kiinnostusta ja lukuisiin asiakaskyselyihin vastattiin myös vuoden 2022 aikana. Kyselyistä ja palautteista edelleen suurin osa tulee Finna-palvelun välityksellä. Aineistomäärän kasvu on lisännyt myös asiakaskyselyiden määrää tasaisesti. Perinteisten aineistojen käyttöä koskevien tiedustelujen lisäksi asiakaskyselyt sisältävät yhä useammin myös laajempia tiedonhakuun liittyviä kysymyksiä.

Palvelun käyttöä ja toiminnallisuutta opastettiin etäkoulutuksin uusille käyttäjäkirjastoille. Kirjastoille annettiin käyttötukea myös sähköpostitse ja puhelimitse.

Kehittäminen

Vuoden 2022 toimintasuunnitelmassa ennakoitiin jo, että palvelun kehittämistarpeisiin ei pystytä vastaamaan vuoden aikana. Tekniikkatiimin työpanos suuntautui odotetusti Kirjastot.fi-sivuston uudistukseen, sekä muiden Kirjastot.fi palveluiden kiireellisiin uudistustarpeisiin, joita olivat esimerkiksi palveluille asetetut saavutettavuusvaatimukset.

Digi-palvelun uudistukset on nyt aikataulutettu alkamaan vuoden 2023 aikana. Palvelun uudistukseen tulisi varata sekä teknisiä, että suunnitteluresursseja, jotta käyttökokemus sekä palvelun käyttäjille, että asiakkaille paranisi. Uudistusten myötä palvelua voitaisiin myös markkinoida ja nostaa näin kirjastojen kotiseutuaineistojen näkyvyyttä valtakunnallisesti. Kiinnostus paikallisaineistoihin on lisääntynyt viime vuosien aikana, ja kirjastojen kotiseutukokoelmat sisältävät paljon rikasta paikallishistoriaa, jonka näkyvyyttä voitaisiin parantaa markkinoinnin avulla.

Digi-palvelusta vastasi Aija Laine.

5 *Ekirjasto.kirjastot.fi*

eKirjaston käytön lasku jatkui vuonna 2022. Pandemia-ajan suuret käyttöluvut ovat vähentyneet tasaisesti keväästä 2021 alkaen, jolloin kirjastot palasivat normaaleihin aukioloaikoihin.

eKirjaston käyttölukujen väheneminen näyttää siis olevan yhteydessä kirjastojen avautumiseen. Korrelaatio oli jopa hämmästyttävän yhtenäinen sen kanssa, miten kirjastotiloja päästiin avaamaan. Toisaalta kirjastojen lainaustilastot eivät ole täysin palautuneet pandemia-aikaa edeltävälle tasolle painetun aineiston osalta. Tarkempaa tutkimustietoa tarvittaisiinkin sen suhteen, onko kirjastojen e-aineistojen osalta tapahtunut selkeää siirtymää maksullisiin lukuaika- ja kuuntelupalveluihin.

Palvelun kehittäminen

eKirjaston kehittämisen osalta vuonna 2022 toteutettiin sellaiset toimenpiteet, joilla saatiin kevennettyä eKirjaston ylläpitotyötä. Tärkein näistä oli omakustanteiden ohjaaminen omaan kategoriaan, jolloin näiden teosten asiansanoituksen tarkistuksesta ja korjaamisesta voitiin luopua lähes kokonaan. eKirjaston kategorisointia myös kevennettiin, jotta suurempi osa aineistoista saatiin ohjautumaan automaattisesti oikeihin kategorioihin.

Toimintasuunnitelmasta jäi vielä puuttumaan teknisiä uudistuksia johtuen tekniikkatiimin työtilanteesta. Esimerkiksi hakutoiminnon parantaminen, suodatinten käyttöönotto ja tietueiden yhdistäminen jäi toteutumatta.

Asiakaspalautteet ja palvelun esittely

Asiakaspalautteita saatiin edelleen kohtalaisesti vuoden aikana. Asiakkailta tulevat palautteet sisälsivät e-aineistojen käyttöön ja kokoelmiin liittyviä kysymyksiä, sekä toiveita ja kehittämisehdotuksia eKirjastoon liittyen. Asiakkailta saatiin myös aineistojen hankintatoiveita, jotka välitettiin edelleen eteenpäin kirjastoille, tai yleisten kirjastojen konsortioon.

Palvelun käyttö

Palvelussa oli vuonna 2022 istuntoja 248 244. Vuonna 2021 istuntoja oli 337 590. Istuntojen, sekä käyttäjien määrä laski siis selkeästi edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuoden 2023 aikana valmistaudutaan eKirjasto-palvelun lopettamiseen, kun kuntien yhteinen e-kirjasto avautuu vuoden 2024 alussa.

eKirjastosta vastasivat Aija Laine ja Kirsi Voitovych.

6 Kirjasampo

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kirjasammon vuoden 2022 suunnitelmissa oli erityisesti uusien hakutoimintojen ja data-analyysin työkalujen kehittäminen yhteistyössä Aalto-yliopiston SeCo-tutkimusryhmän kanssa. Asiassa edistytettiin vuoden aikana: valmistumassa on opinnäytetöitä Helsingin yliopistoon ja vaihtoehtoinen, monipuolinen hakuliittymä Kirjasammon tietojen hakemiseen. Vuonna 2022 saatiin edistettyä myös Lahden kaupunginkirjaston ylläpitämän käännösrunotietokannan siirtoa Kirjasampoon, ja kirjastohenkilökuntaa koulutettiin käännösrunojen tietojen tallentamisessa Kirjasammon tietokantaan. Vuoden aikana jatkettiin aktiivista toimitustyötä ja tehtiin tietokantaan korjauksia, jotka selkeyttävät tiedon löytyvyyttä jatkossa erityisesti data-analyysin kannalta.

Yhteistyötä vierailevien kirjoittajien kanssa jatkettiin, ja Kirjasampoon tilattiin vuoden 2022 aikana kolme esseetä, joiden kirjoittajat valittiin kaikille avoimella haulla. Esseet ovat katsottavissa

Kirjasammon teema-sivulta, linkit on otsikoitu ”Essee”-alkuisesti.

<https://www.kirjasampo.fi/fi/teema> Lisää esseistä kohdassa 5.

Uutuuskirjojen tietojen käsittely ja uusien kirjallisuuden tekijöiden tallennus jatkuivat tuttuun tapaan. Kirjasammon teos- ja tekijätiedot sisältävässä SAHA-tietokannassa oli 9.2.2023 tietoa mm. yli 83 000 romaanista, yli 7 000 novellikokoelmasta, lähes 15 800 runokokoelmasta, yli 6 000 sarjakuva-albumista, yli 63 500 kirjallisuuden tekijästä sekä lähes 117 200 teoksen kansikuvaa ja yli 25 200 verkkolinkkiä erilaisiin lähteisiin.

(Vertailuna: 7.2.2022 vastaavat luvut olivat yli 80 100 romaania, lähes 6 900 novellikokoelmaa, yli 15 300 runokokoelmaa, yli 5 700 sarjakuva-albumia, lähes 61 900 kirjallisuuden tekijää sekä yli 111 800 teoksen kansikuvaa ja lähes 25 000 verkkolinkkiä erilaisiin lähteisiin.)

Sosiaalisessa mediassa Facebook-tykkääjien määrä nousi 1.1.–31.12.2022 välisenä ajanjaksona 3 740:estä noin 4 000:een. (Tykkääjien määrää ei enää ilmoiteta Facebookissa täsmällisesti.) Facebook-seuraajien määrä 9.2.2023 oli 4 249. Instagram-seuraajien määrä helmikuun alussa 2023 oli 1 702, ja oli noussut noin 60 seuraajalla vuoden takaisesta. Twitter-seuraajien määrä oli vuoden 2023 alussa noin 3 600, eli noin 60 enemmän kuin edellisvuonna – seuraajamäärä putosi noin 100:lla vuoden 2022 lopussa, kun Twitteristä lähti paljon käyttäjiä omistajanvaihdoksen myötä. Twitterissä tavoitettiin eniten käyttäjiä maaliskuussa, jolloin Kirjasammon twiittejä näki noin 12 600 käyttäjää. Suosituin twiitti sisälsi linkin tutkija Jussi Jalosen suosittelemien Venäjää ja Ukrainaa koskevien tietokirjojen vinkkilistaan, ja twiitin näki yli 6 800 käyttäjää.

Toimituksellisten sisältöjen yhteydessä käytettävien React & Share -painikkeiden tuottamien tilastojen perusteella voidaan päätellä, että pitkät ja syventävät artikkelit kiinnostivat ihmisiä, ja suuri osa käyttäjistä jaksoi lukea laajojakin kokonaisuuksia pitkään. Uutuuskirja-esittelyjen lisäksi palvelussa julkaistut essee- ja laajat katsaukset keräsivät hyviä sitouttavuuksia (engagement). Vuoden 2022 sisällöistä parhaan sitouttavuuden (7,5) sai Telma Peuran essee ”Kaanonista mittaa” (<https://www.kirjasampo.fi/fi/essee-kaanonista-mittaa>). Pisimmän keskimääräisen lukuajan (3 min 40 s) keräsi syksyn uutuuskirjojen esittelyartikkeli (<https://www.kirjasampo.fi/fi/kirjauutuuksia-syksy-2022>).

Yhteistyökumppanit

Kirjasammon yhteistyökumppaneihin 2022 kuuluivat: Kirjastopalvelu, Turun kaupunginkirjasto, Vaasan kaupunginkirjasto, Helmet-kirjasto, Yleisradio, Nuoren Voiman Liitto, Lukukeskus, Lukuloma-hanke, Semantic Computing Research Group (SeCo), Suomen tietokirjailijat ry, React & Share, vierailevat kirjoittajat: Hertta Vierula, Tuula Siira ja Telma Peura.

Jäsenyydet työryhmissä

Kirjasammon toimittaja oli jäsenenä kaunokirjallisuuden kuvailutermeistä vastaavassa Kaunoryhmässä. Lisäksi toimittaja oli mukana Vuoden kirjasto -palkinnon ehdokkaat ja voittajan valinneessa raadissa.

Koulutus ja esitykset

- Kirjasammon toimittaja koulutti tammikuussa 2022 palvelun toimituksellisten sisältöjen tekemiseen Helsingin kaupunginkirjaston työntekijän, joka vastasi verkkopalvelun

sisällöntuotannosta 20 % työajalla tammikuusta toukokuuhun 2022 sijaistaessaan Kirjasammon työntekijää.

- Kirjasammon toimittaja koulutti käänösrunojen tietojen tallentamiseen SAHA-tietokantaan vuoden 2022 lopussa Lahden kaupunginkirjaston työntekijöitä.
- Kirjasammon ja Sivupiirin toimittajat kertoivat palveluista Lapin AKE-alueen kirjastotyöntekijöille ”Kaikki irti Kirjasammosta ja Sivupiiristä”-koulutuksessa 26.4.2022.
- Kirjasammon toimittaja piti 30.3.2022 Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjastoalan opiskelijoille Kirjasampo-aiheisen luennon, jossa kertoi palvelun hyödyntämisestä kirjallisuuden tiedonlähteenä erityisesti kirjastotyössä.
- Kirjasammon toimittaja oli mukana sekä esiintyjänä että osallistujana Aikuisten kirjareppu - koulutuksessa 24.3.2022.
- Kirjasammon toimittaja osallistui Kirjastopäiville Hämeenlinnassa 15.–17.6.2022.
- Kirjasammon toimittaja osallistui Turun ja Helsingin kirjamesseille lokakuussa 2022.
- Toimittaja seurasi joitakin koulutuksia Kirjastokaistan nauhoitusten ja streamien kautta työn ohella.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Kirjasammon toimittaja oli mukana kirjallisuusalan yhteisen ”Syysloma on lukuloma”-kampanjan työryhmässä, ja Kirjasammon toimitus kokosi kirjavinkkejä, jotka olivat esillä <https://www.lukuloma.fi/> -sivustolla ja joita jaettiin mm. sosiaalisessa mediassa. Lukuloman verkkosivua jaettiin laajalle yleisölle myös Wilma-viesteissä ja sen kautta Kirjasammon ja Sivupiirin kokoamiin vinkkilistoihin tuli paljon käyntejä.

Lukuloma jatkuu myös tulevana vuosina, ja kampanjassa ovat tällä hetkellä mukana Finlands svenska författareförening, Kirjailijaliitto, Kirjakauppaliitto, Kirjasampo, Kirjastokaista, Lastenkirjainstituutti, Lukuliike / Opetushallitus, Lukukeskus–Läscentrum, Sivupiiri, Suomen kirjastoseura, Suomen Kirjasäätiö, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen tietokirjailijat ja Äidinkielen opettajain liitto.

Kirjastopalvelu toimitti Kirjasammon tietokantaan kaunokirjallisen uutuusaineiston kuvailutiedot. Tästä on tehty oma sopimuksensa.

Turun kaupunginkirjaston palvelupäällikkö Kaisa Hypén seurasi palvelun toimintaa toisen päätoimittajan roolissa, toimi Kirjasammon toimituskunnan puheenjohtajana ja osallistui valtakunnallisiin palvelua koskeviin kehittämiskokouksiin, joita järjestettiin vuoden aikana kahdesti.

Kirjasammon toimituskunta (<http://www.kirjasampo.fi/fi/info#Toimituskunta>) kokoontui vuoden aikana kahdesti.

Vaasan kaupunginkirjastossa ylläpidettiin Kirjasammon Boksampo-osiota ja käsiteltiin tietokantaan saapuvat ruotsinkieliset uutuusaineistot.

Helmet-kirjaston sivuilla julkaistuja vinkkilistoja koottiin Kirjasampoon kirjahyllyiksi, ja vastineeksi Helmet.fi sai käyttää Kirjasammon Ajankohtaista-osiossa julkaistuja kirjallisuusuutisia halutessaan. Kirjasampo tuotti Helmet-lukuhaasteen 2022 osallistujille hakuohjeistuksen, jonka avulla voi etsiä haastekohtiin sopivia teoksia Kirjasammosta.

Nuoren Voiman Liiton kanssa tehtiin yhteistyötä Runokuu-tapahtumaan liittyen. Kirjasampo julkaisi tapahtumaan liittyvän kirjavinkkilistan, jota myös Nuoren Voiman Liitto jakoi kanavissaan. Tarkoituksena oli innostaa kirjastotyöntekijöitä nostamaan (Runokuun teeman mukaisesti) ”raja”-aiheesta runoja esille näyttelyin, ja asiasta tehtiin tiedote myös Kirjastot.fi:n Ammattikalenteriin. Jotkin kirjastot tekivät aiheesta näyttelyitä.

Lukukeskuksen tuottamia sisältöjä nostettiin esille linkittämällä Kirjasammon teostietokantaan Kiiltomato-verkkolehden kirja-arvosteluja, ja samalla Kirjasammossa saatiin tuotua esille laadukasta kirjallisuuskritiikkiä. Kirjasammon kirjailijatiedot ja Lukukeskuksen kirjailijavierailujen tietokanta on myös linkitetty toisiinsa kattavasti puolin ja toisin.

Suomen tietokirjailijat ry:n tuottamia ”Tietokirjoja kouluun”-vinkkilistoja on hyödynnetty lisäämällä listoilla mainitut teokset tietueina Kirjasampoon ja kokoamalla niistä hyllyjä vinkkilistoiksi.

Vierailevia kirjoittajia oli palvelussa mukana loppuvuonna, kun tilattiin kirjallisuutta käsitteleviä esseitä avoimella haulla, johon lähetetyistä kymmenistä essee-ehdotuksista Kirjasammon toimitus valitsi neljä vahvinta. Yksi valituista kirjoittajista ei kuitenkaan lähettänyt tekstiään eikä vastannut yhteydenottoihin, joten esseitä julkaistiin lopulta kolme. Julkaistut tekstit ovat:

- Hertta Vierula: Kaskas kerrostalon katolla
<https://www.kirjasampo.fi/fi/essee-kaskas-kerrostalon-katolla>
- Tuula Siira: Sukupuolen hämärä
<https://www.kirjasampo.fi/fi/essee-sukupuolen-hamara>
- Telma Peura: Kaanonista mittaa
<https://www.kirjasampo.fi/fi/essee-kaanonista-mittaa>

Julkaisut

Kirjasammosta on kerrottu seuraavissa vuonna 2022 julkaistuissa artikkeleissa ja verkkojulkaisuissa:

- Suomen Tukholman-instituutin kirjasto: Materiaalia aikuisille
<https://finlandsinstitutet.se/fi/kirjasto/materiaalipankki/materiaalia-aikuisille/>
- Stadsbiblioteket Göteborg: Finska bokcirkeln <https://www.stadsbiblioteket.nu/finska-bokcirkeln/> 21.1.2022
- Telma Peura: What Linked Data can tell about Geographical Trends in Finnish Fiction Literature – Using the BookSampo Knowledge Graph in Digital Humanities
https://swib.org/swib22/slides/swib22_peura.pdf
- Lukuliike: Syysloma on lukuloma – askel askeleelta kirjamatkalle <https://lukuliike.fi/syyloma-on-lukuloma-askel-askeleelta-kirjamatkalle> / 28.9.2022
- Kirjallisuustoimittaja: Miten kirjapalkinnot jakaantuvat Suomessa?
<https://www.kirjallisuustoimittaja.com/lukupalat/miten-kirjapalkinnot-jakaantuvat-suomessa>
- Eero Hyvönen, Annastiina Ahola ja Esko Ikkala: BookSampo Fiction Literature Knowledge Graph Revisited: Building a Faceted Search Interface with Seamlessly Integrated Data-Analytic Tools
https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-16802-4_54

Kirjasammon toimittamisesta ja sisällönkuvailusta vastasivat Tuomas Aitonurmi ja Jukka Uotila.

7 Kirjasampo.fi/Sivupiiri

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kirjasammon Sivupiirissä esiteltiin lasten- ja nuortenkirjallisuutta päivän täkyjen, vinkkihyllyjen ja videomuotoisten kirjavinkkien avulla. Sivustolla uutisoitiin lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyvistä ilmiöistä, tapahtumista, kampanjoista ja palkinnoista. Lasten- ja nuortenkirjallisuuden kirjahyllyjen määrä kasvoi vuoden aikana kymmenillä uusilla kokonaisuuksilla. Kirjastot ja Seinäjoen lasten ja nuorten lukemista edistävien kirjastopalvelujen erityistehtävä (Erte) ovat myös lisänneet omia hyllyjään Kirjasampoon.

Sivupiirissä on tällä hetkellä noin 600 erilaista lasten- ja nuortenkirjahyllyä. Lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyviä uutisia/artikkeleita julkaistiin 17 kpl. Sivupiiri järjesti keväällä 2022 15-20-vuotiaille suunnatun tekstihaun, johon saapui 17 nuorten kirjoittamaa artikkeliehdotusta. Näistä valittiin julkaistavaksi kolme: 19-vuotiaan Venla Haapaniemen kirjoitus kirjastojen merkityksestä yhteisöille, 18-vuotiaan Aliina Ruuttusen teksti monimuotoisen kirjastokokelman tärkeydestä, ja 16-vuotiaan Silja Eskelisen artikkeli lukuharrastuksesta ja kirjavinkkien löytämisestä.

Sivupiiri julkaisi yhteistyössä Kirjastokaistan kanssa kaksi vinkkivideota, joissa esiintyvät suunnittelija Henriika Tulivirta ja Astrid-koira. Kumpaakin videota on katsottu noin 2 000 kertaa. Videoiden tuotanto jatkuu vuonna 2023. Videot julkaistaan Kirjastokaistalla, ne nostetaan esille Sivupiirin etusivulla ja Instagram-tilin story-osiossa, ja niitä jaetaan eteenpäin myös muilta Sivupiirin ja Kirjastokaistan sosiaalisen median tileiltä. Videot ovat upotettavissa vapaasti muihinkin palveluihin ja näytettävissä esim. opetuksen yhteydessä.

Myös Kirjasammon ja Kirjastokaistan kuukausittain lähetettävässä lähes 2000 tilaajan kirjallisuuskirjeessä on joka kerta mukana Sivupiirin sisältöä.

Uutuuskirjojen tietojen käsittelyn lisäksi lasten- ja nuortenkirjallisuuden tietoja täydennettiin tietokantaan pitkin vuotta. Lisäksi lasten- ja nuortenkirjailijoiden tietoja on käyty läpi ja päivitetty ajantasaisiksi.

Sivupiirin toimittaja on osallistunut Kirjasammon hakutoimintoja ja data-analyysia koskeviin suunnittelupalaverihin. Toimittaja kuului myös Helsingin kaupunginkirjaston Lukemisen ja lukutaidon pääkaupunki -työryhmään ja osallistui ryhmässä muun muassa toisen asteen opiskelijoiden lukutaitotyön suunnitteluun.

Sivupiiri oli mukana valtakunnallisessa Lukuloma-kampanjassa vaikuttajayhteistyön suunnitteluryhmässä. Lisäksi Sivupiirin toimittaja koosti kampanjaa varten lasten- ja nuortenkirjallisuuden vinkkilistan yhteistyössä Lastenkirjainstituutin kanssa. Sivupiirin vinkkilista keräsi vuoden aikana 2 770 katselua.

Vuoden katsotuin sisältö oli *Lasten- ja nuortenkirjauutuuksia syksy 2022*-koontilista, jota katsottiin 5 324 kertaa. Lasten- ja nuortenkirjauutuuksia - syksy 2022 | Kirjasampo. Vuonna 2022 Sivupiirin etusivu keräsi 9203 katselukertaa.

Tammikuussa 2023 Sivupiirillä oli 1200 Facebook-tykkääjää ja 1315 seuraajaa. Määrät ovat kasvaneet 1.1.2022-31.12.2022 noin 200 tykkääjällä ja noin 150 seuraajalla. Twitter-seuraajia oli 1116 ja määrä on kasvanut edellisvuodesta vajaalla sadalla seuraajalla. Instagram-seuraajia oli 1200, ja määrä on kasvanut edellisvuodesta lähes 200 seuraajalla.

Kirjasammon Sivupiirin kuvailu- ja sisältötyöstä vastasi Henriika Tulivirta.

Tapahtumat

- 25.2. AKE PiKe Ammatillinen kukoistus 360 - kirjastolaisen hyvinvointiohjelman kick-off: Kirjastotyön ja sivistyksen arvostus -paneelikeskustelu, Henriika Tulivirta
- 4.-6.5. LANU!-festarit: Aikuinen, tartu lasten- tai nuortenkirjaan -paneelikeskustelu, Henriika Tulivirta
- 8.9. Kirja mielessä -lastenkirjaseminaari / Ibby Finland, Henriika Tulivirta
- 28.9. Älä unohda selkokirjaa -seminaari / Selkokeskus, Henriika Tulivirta
- 3.12. Tampereen kirjafestarit, yhteistyöohjelmaa Lastenkirjainstituutin kanssa ja päivystys messuosastolla, Henriika Tulivirta
- 24.2. Lapin kirjastojen päiväkahvit: Löydä omat vahvuutesi vinkkaajana, Henriika Tulivirta
- 26.4. Kaikki irti Kirjasammosta ja Sivupiiristä / AKE Lappi, Henriika Tulivirta ja Tuomas Aitonurmi
- 1.11. Kirjallisuus somessa -koulutus / AKE Porvoo, Henriika Tulivirta
- 10.11. Lukulystit: (Tuli)virtaa vinkkauksiin – miksi vinkkaamme ja miten voisimme sytytellä lukuintoa?, Henriika Tulivirta
- Sivupiirin toimittaja osallistui Kirjastopäiville Hämeenlinnassa 15.–17.6.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Sivupiirissä on tehty yhteistyötä Seinäjoen kirjaston lasten ja nuorten lukemisen edistämisen valtakunnallisen erityistehtävän (Erte) kanssa. Erten sivuilla on nostettu esiin Sivupiirin vinkkejä ja videoita, ja Sivupiiri puolestaan on osallistunut Erten *Mitä lukis?* -kampanjaan tuottamalla TikTokiin ja Instagramiin kirjavinkkausvideoita. Sivupiiri osallistui yhteistyökumppanina myös Erten järjestämään Lukulysti -tapahtumaan ja vieraili Erten Lukupuhetta -podcastissa.

Sivupiiri on jatkanut yhteistyötä Lastenkirjainstituutin (LKI) kanssa. LKI:n kanssa on muun muassa tehty yhteisiä vinkkilistoja Tampereen kirjamessuille ja verkkoon ja toteutettu lapsille suunnattu satubingo-ohjelmanumero Tampereen kirjamessuilla. Lisäksi Sivupiiri ja Lastenkirjainstituutin Lukemo-palvelu ovat tuottaneet yhteistyössä lasten ja nuorten kirjavinkkejä verkkoon laaditulla ”Millainen lukija olet?”-testillä.

Muita yhteistyökumppaneita vuonna 2022 olivat Kirjastopalvelu, Helmet-kirjastot, Yleisradio, Lukuloma-hanke, PiKe-kirjastot, Lapin kirjastot, Kirjastoseura, React & Share, LANU!-festarit, vierailevat kirjoittajat: Venla Haapaniemi, Aliina Ruuttunen ja Silja Eskelinen.

Julkaisut

- Haaga-Helia 360 journalismia: Koronarajoitukset vaikuttivat siihen, mitä kirjastoista lainataan
Koronarajoitukset vaikuttivat siihen, mitä kirjastoista lainataan – 360° journalismia (360journalismia.fi)

- Lukupuhetta -podcast: Nuortenkirjat nyt Lukupuhetta -podcast: Jakso 50 - Nuortenkirjat nyt, osa 2, vieraana Henriika Tulivirta by Kirjastokaista.fi (soundcloud.com)
- Viiden jälkeen: Lapsia ja nuoria innostetaan lukemisen pariin erilaisten kampanjoiden avulla Viiden jälkeen: Keskiviikko 27.4. klo 17.00 – katso maksutta MTV Katsomossa
- Yle: Lukemista rakastava Henriika Tulivirta keksi itselleen uuden työn 25-vuotiaana: vartijasta tuli palkittu kirjallisuusvaikuttaja Lukemista rakastava Henriika Tulivirta keksi itselleen uuden työn 25-vuotiaana: vartijasta tuli palkittu kirjallisuusvaikuttaja – Kulttuuri – yle.fi
- Kirjastolehti: Lukuaktivisti Henriika Tulivirta on somessa kirjaston kasvot Lukuaktivisti Henriika Tulivirta on somessa kirjaston kasvot – Suomen kirjastoseura
- Aamulehti: Tamperelainen Henriika Tulivirta edistää työkseen lasten ja nuorten lukemista Henriika Tulivirta edistää työkseen lasten ja nuorten lukemista - Ihmiset - Aamulehti
- Finlands Institutet: Materiaalia lapsille ja nuorille Materiaalia lapsille ja nuorille – Finlandsinstitutet
- Jyväskylä.fi: Lukudiplomista potkua lukuharrastukseen ja lukuilon löytymiseen Lukudiplomista potkua lukuharrastukseen ja lukuilon löytymiseen | Jyväskylä.fi (jyvaskyla.fi)
- Lapsentunteet.fi: Miten puhua lapsen kanssa sodasta 28. Miten puhua lapsen kanssa sodasta – Lapsen tunteet
- Teisko-Aitolahti-lehti nro 6-7 / 10.2.2022

8 Kirjastokaista

Vuosi 2022 toteutui Kirjastokaistalla ennakkosuunnitelmien mukaisesti. Ainoa suurempi Kirjastokaistasta riippumaton muutos oli evästekäytäntöjen kiristys, joka sai aikaan sen, että videosisältöjen upottaminen ja katsominen Kirjastokaistan ulkopuolisilla sivustoilla on aiempaa huomattavasti hankalampaa. Kirjastokaistalle tuli vuonna 2022 edellisten vuosien tapaan paljon yhteydenottoja ja yhteistyöehdotuksia. Kirjastokaistan tuotantomäärät olivat tietoisesti pienempiä kuin ennätysvuosina pandemia-aikaan. Vuonna 2022 Kirjastokaistalla tehtiin paluuta normaalivuosien tuotantokäytäntöihin.

Vuonna 2022 tuotetuista videoista

Kirjastokaistalla julkaistiin vuoden 2022 aikana 163 videota. Ohjelmia tuotettiin pääosin suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Suurin osa julkaistuista ohjelmista on Kirjastokaistan omaa tuotantoa eli suorana lähetettyjen tilaisuuksien esityksiä, uusia osia Kirjastokaistan ohjelmasarjoihin sekä kampanjavideoita. Suoria lähetyksiä Kirjastokaista tuotti vuoden 2022 aikana yhteensä 12. Kaikki Kirjastokaistalla julkaistavat ohjelmat tekstitetään.

Osa ohjelmista tuotettiin yhteistyönä kuten Sivupiirin kanssa tuotetut lukuvinkkivideot. Kirjastokaistalle julkaistavaksi, katsottavaksi ja yhdessä markkinoitavaksi videoita toimittivat vuonna 2022 Kansalliskirjasto, KultTV, Lahden AKE, Monikielinen kirjasto, Seinäjoen erte, Tampereen AKE, Vaasan AKE sekä paikalliset kirjastot kuten Kuopion kaupunginkirjasto Lukukoira Sylvin videoyhteistyön tiimoilta ja Tampereen kaupunginkirjasto nuortenkirjoja esittelevien vinkkivideoiden tiimoilta.

Nostoja vuoden 2022 videotuotannosta:

[Kirjailijan kuulustelu -sarja](#)

Kirjastokaistalle saapuvista ohjelmatoiveista ykkösenä ovat kirjallisuusohjelmat. Kirjastokaistalla haluttiin vastata toiveeseen ja ideoida uusi sarja. Kuusi kirjailijaa sai kutsun ”kuulusteluun”. Kirjailijan kuulustelu -sarjan kuulustelijan (haastattelija) roolin teki näyttelijä Sara Paasikoski.

[Lukuloma-animaatio](#)

Kirja-alan järjestöjen yhteinen Lukuloma-kampanja toteutettiin jälleen koulujen syysloman aikaan. Kampanja nostaa esiin lukemista koko perheen yhteisenä harrastuksena. Vuonna 2022 Kirjastokaista tuotti kampanjaan animaation kaikkien yhteiseen käyttöön.

[10? kirjastosta -sarja](#)

Kirjastokaista tuotti edellisten vuosien tapaan kaikkien yhteiseen käyttöön uusia osia 10? kirjastosta -sarjaan. Sarjassa julkisuudesta tutut henkilöt vastaavat kiperiin ja keveisiin kysymyksiin lyhyissä videoissa.

[Vuonna 2022 julkaistuista podcasteista](#)

Kirjastokaista teki yhteistyötä Seinäjoen kaupunginkirjaston lasten ja nuorten lukemista edistävien kirjastopalvelujen valtakunnallisen erityistehtävän kanssa videoyhteistyön lisäksi myös julkaisemalla heidän tuottamiaan Lukupuhetta- ja Läsprat-podcasteja. Erten podcastit julkaistiin Kirjastokaistan SoundCloud-tilillä, josta niitä jaettiin kuunneltavaksi. Podcasteihin on liitetty litteroinnit, kuten saavutettavuuslainsäädäntö edellyttää. Suomenkielisiä erten podcasteja julkaistiin 13 ja ruotsinkielisiä 7. Podcastit ovat kuunneltavissa myös Kirjastokaistalla [podcasteja kokoavalla sivulla](#), josta voi kuunnella kirjastojen tuottamia podcasteja SoundCloud-upokkeiden kautta.

[Vuonna 2022 julkaistuista bloggauksista](#)

Ohjelmien lisäksi Kirjastokaistan blogissa julkaistiin artikkeleita ja Kirjan jäljillä -kirjabloggauksia. Suomenkielisiä bloggauksia julkaistiin 10, ruotsinkielisiä 2 ja englanninkielisiä 1.

Vuonna 2022 Kirjastokaistan Suomentajat lukijoiden luo julkaistiin podcast-sarjana Yle Areenassa Kirjastokaista tuotti ja julkaisi vuonna 2021 suomentajien keskustelujen sarjan [Suomentajat lukijoiden luo](#). Yle tuotti Areenaan sarjan pohjalta podcast-sarjan [Suomentajien salaisuudet](#). Podcast-sarja on kuultavissa Yle Areenassa. Se on lähetetty myös Yle Radio 1:ssä ja Yle Puheessa.

[Vuodelle 2022 asetettujen tavoitteiden toteutuminen](#)

Kirjastokaista jatkoi edellisten tuotantovuosien kokemusten perusteella linjattua sisällöntuotantomalliaan. Kirjastokaista tuotti 1) kirjallisuus- ja lukemisedistämishjelmia, 2) kirjastomarkkinointiohjelmia ja 3) koulutusohjelmia. Kirjastokaistan sisällöntuotantoa leimasivat valtakunnalliset kampanjat, laajat yhteistyöverkostot ja jatkuvuus hyviksi havaittujen sarjojen tuotannossa ja toimintatavoissa. Kirjastokaista teki myös vahvasti yhteistyötä muiden Kirjastot.fi-palveluiden (mm. upokkeet verkkokirjastoihin Kirjasammon, Sivupiirin ja Makupalojen kanssa, kirjallisuuskirje, jossa mukana edellisten lisäksi myös Kysy kirjastonhoitajalta ja eKirjasto sekä sisällöntuotanto Musiikkikirjastot.fi:n ja Biblioteken.fi:n kanssa), AKE-verkoston, AVlen, eKirjasto-hankkeen, Libopin ja kirjakentän toimijoiden kanssa.

Olimme määritelleet vuodelle 2022 sisällöntuotannollisiksi erityispainopistealueiksi:

- videoiden pakopaikkojen perustamisen ja videoiden jakamisen vahvaa markkinointia
- webinaarien ja striimien tuottaminen aiheista, joita kirjastoalalla erityisesti kaivataan, mutta joita ei niinkään tuoteta paikallisesti
- esiintyjien kanssa tehtävien sopimuskäytäntöjen vahvistaminen. Erityisesti koulutusohjelmissa joku muu taho (tilaisuuden järjestäjä) sopii esiintymisestä kouluttajan kanssa. Olemme joissakin tilanteissa ”toisen käden lupien varassa”. Vuonna 2022 luomme käytännöt, joilla varmistamme, että esiintyjillä on varmasti kaikki tarvittava tieto videoiden julkaisun ja jakamislupien suhteen, vaikka kontaktoinnit hoitaisi joku Kirjastokaistan ulkopuolinen taho.

Painopisteiden ja tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen muutoin, mutta uudet evästekäytännöt tekevät upokepaikkojen markkinoinnin ja perustamisen verkkokirjastoihin entistä hankalammaksi. Evästeet (cookies) ovat verkkopalvelujen tapa tallentaa käyttäjästä tietoa käyttäjän laitteelle siten, että käyttäjä voidaan esimerkiksi tunnistaa samaksi käyttäjäksi, kun hän tulee uudelleen kyseiselle sivustolle. Aiemmin suostumus evästeisiin tulkittiin annetuksi maininnalla, että käyttämällä sivustoa käyttäjä hyväksyy evästekäytännöt. Tämä ei riitä enää, vaan uusien käytäntöjen mukaan käyttäjän on annettava suostumus evästeiden käyttöön. Kirjastokaistan osalta asia ratkottiin niin, upokkeeseen ei enää sisällytetä itse videota, vaan sen tilalla on kuvakaappaus videosta. Kuva toimii linkkinä videon sivulle Kirjastokaistalle, jossa videon voi katsoa (kuva sisältää myös play-symbolin sekä Katso video Kirjastokaistalla -tekstin). Muutoksen syynä on halu tarjota Kirjastokaistan sisältöjä upotettavaksi ilman evästeitä. Verkkokirjaston ja sen käyttäjän näkökulmasta tapa on heikennys, mutta se on paras tapa, jolla voimme säilyttää mukana olon verkkokirjastoissa. Eväste-käytännöt vähentävät selkeästi videoiden katseluita. Kirjastokaistalla jäädään odottamaan, miten tämä monia tahoja haittaava asia ratkotaan mahdollisesti tulevaisuudessa kaikkia hyödyttävällä tavalla.

Poimintoja tilastoista

Vimeossa julkaistujen videoiden katseluissa pientä laskua vuoteen 2021 verrattuna

Kirjastokaista käyttää videopalvelu Vimeota pääasiallisena videoiden julkaisualustana. Kirjastokaista julkaisee siellä kaikki videot ja käyttää Vimeota myös suoralähetyksiin. Vimeo-videoita käyttäen Kirjastokaista tuottaa myös upokkeita, jotka tuovat kirjastojen sivuille automaattisesti videosisältöjä. Vuonna 2022 Vimeossa julkaistut videot keräsivät yhteensä 67 521 katselua (edellisenä vuonna 95 700). Vimeossa julkaistujen videoiden katselut laskivat jotakuinkin samassa suhteessa kuin julkaisujen videoiden määrä pieneni. Uudet evästeasetukset vaikuttivat selvästi videokatseluiden vähenemiseen verkkokirjastoissa.

YouTubessa julkaistiin edellisvuotta vähemmän videoita

YouTube on videoalustana tyystin erilainen verrattuna Vimeoon. Kirjastokaista julkaisee YouTubessa vain pienen osan tuotannostaan. Vuonna 2022 Kirjastokaistan YouTube-kanavalla julkaistiin 18 videota (edellisenä vuonna 32). Ne ovat kaikki YouTube-ympäristöön sopivia lyhyitä tekstitettyjä videoita. Aiemmin Kirjastokaista käytti YouTubea suoralähetyksiin, mutta nykyään suorat lähetykset on keskitetty Vimeoon.

Videot keräsivät vuonna 2022 Kirjastokaistan YouTube-kanavalla 63 252 näyttökertaa (edellisenä vuonna 173 679). YouTube on erityinen alusta siksi, että siellä tilaajat ja katsojat ovat niitä, joita Kirjastokaista ei tavoita helposti muiden alustojen kautta. Suurimpana ryhmänä YouTuben katsojissa ovat 18–24-vuotiaat (43,7%). Miehiä on 68,3%. Kanavan tilaajia on 2 075.

Yhteistyön aloitus Libopin kanssa

Kirjastokaista tuotti vuonna 2022 myös videon Liboppiin, joka on Suomen yleisten kirjastojen henkilökunnalle suunnattu verkko-oppimislusta. Puhetta kokoelmista -keskusteluvideo kokosi siellä 2 592 katselua osana Kokoelmat-kurssia.

Kirjastokaista.fi-sivuston käytössä pientä laskua vuoteen 2021 verrattuna

Kirjastokaista.fi-sivuston rooli on olla ikään kuin näyteikkuna ja käyntikortti Kirjastokaistan kokonaisuudesta. Ohjelmat löytyvät sieltä omista aiheenmukaisista kategorioistaan.

Kirjastokaistalla panostetaan sisällönkuvailuun, jotta sekä sivuston sisäinen haku että hakukoneet löytävät tuotetut sisällöt. Kirjastokaistalta on myös helppoa jakaa videoita someen.

Kirjastokaista.fi-sivuston Google Analyticsin mukainen istuntojen määrä oli vuonna 2022 yhteensä 100 561 (edellisenä vuonna 122 190).

Kirjastokaistan suosiota arvioitaessa tulee ottaa huomioon, että sisältöjä katsotaan ja kuunnellaan monessa eri alustassa siirtymättä lainkaan Kirjastokaista.fi-sivustolle (Vimeo, YouTube, Facebook, Instagram ja SoundCloud) ja katselujen ja kuuntelujen numeerinen kokonaisuus rakentuu monesta eri palvelusta tulevista luvuista.

Kaikkiaan Kirjastokaista.fi-sivustolla julkaistiin vuoden 2022 aikana:

- [Suomenkielisessä kieliversiossa](#) (Kirjastokaista) 137 videota, joista omaa tuotantoa 79 videota ja muiden tuottamia videoita 58
- [Ruotsinkielisessä kieliversiossa](#) (Bibliotekskanalen) 17 videota joista omaa tuotantoa kaikki eli 17 videota
- [Englanninkielisessä kieliversiossa](#) (Library Channel) 9 videota, joista omaa tuotantoa 8 videota ja muiden tuottamia 1

Facebookissa julkaistiin 13 videota

Kirjastokaista julkaisee Facebook-videoina kaikki lyhyet siihen ympäristöön sopivat videot. Samoin kuin YouTube-videot, Kirjastokaistalla on tekstitetty kaikki Facebook-videot jo ennen tekstitysten pakolliseksi tulemistä 23.9.2020. Tällä olemme ottaneet huomioon ennen muuta mobiilikäyttäjät. Vuonna 2022 Kirjastokaistan Facebookissa julkaistiin 13 videota (edellisenä vuonna 35). Facebook tilastoi videoita katseluaikoina, joten tilastojen kokoaminen katselulukuina on hankalaa. Kirjastokaistan Facebookissa julkaistuja videoita katsotaan ja jaetaan melko paljon. Näkyvyyttä edistää se, että Kirjastokaistalla oli vuoden 2022 lopussa 6500 **Facebook-seuraajaa**.

Suoralähetysiä tilaisuuksista sekä edelleen myös webinaari-lähetysiä

Kirjastokaista lähetti vuoden 2022 aikana 12 suoraa lähetystä. Tuotannoissa koko päivän pitkä striimi on aina näkyvillä tilaisuuden jälkeen siihen saakka, kunnes Kirjastokaista julkaisee päivän esitykset kunkin omana erillisenä videona. Suoralähetysten katsojamäärät löytyvät liitteestä 1.

Kaikki menneiden suoralähetysten videot löytyvät tilaisuuksittain listattuna [Aiemmat suoralähetykset -sivulta](#) ja aiheen mukaan järjestettynä [Koulutuskanavalta](#).

Ohjelmia myös SoundCloudissa

Kirjastokaista käyttää podcastien alustana SoundCloudia. Aiempina vuosina audiot tuotiin kuunneltavaksi myös Kirjastokaista.fi-sivustolle. Vuodesta 2020 alkaen audiot ovat olleet vain SoundCloudissa, josta ne on tuotu upokkeina Kirjastokaistalle perustetulle kirjastojen podcasteja kokoavalle sivulle. Vuonna 2022 Kirjastokaistan SoundCloudissa oli 5738 kuuntelua (edellisenä vuonna 7643). Kuuntelut vähenivät, joka johtuu pitkälti siitä, että Kirjastokaista ei tuottanut itse lainkaan podcasteja vuonna 2022.

Kehittäminen

Kehittämistyötä tehtiin edellisvuosien tapaan suoralähetysten tekniikassa ja toteutuksissa. Laadukkaat suoralähetykset ovat keskeinen osa Kirjastokaistan tuotantoa ja erityisosaamista. Lisäksi Kirjastokaistan WordPress-käyttöliittymässä parannettiin edelleen sivuston saavutettavuutta.

Yhteistyökumppanit

Kirjastokaistan koko toiminta perustuu yhteistyöhön eri toimijoiden kesken. Kirjastokaista teki laajasti yhteistyötä vuoden 2022 aikana sekä yleisten kirjastojen että muiden kirjastosektoreiden ja Suomen kirjastoseuran kanssa. Kirjastokaista teki suoralähetyksiä webinaareina alan keskeisissä seminaareissa. Näiden tuotantojen kautta seminaarien järjestäjät ja esiintyjät taustaorganisaatioineen ovat Kirjastokaistan yhteistyöverkostoa.

Kirjastokaista teki myös laajasti yhteistyötä kirjallisuuteen ja lukemisen edistämiseen liittyvässä ohjelmatuotannossaan. Kirjastokaista oli mukana esimerkiksi Lukuloma-yhteistyössä. Kampanjan järjestäjinä olivat vuonna 2022 Finlands svenska författareförening, Kirjakauppaliitto, Kirjasampo, Kirjastokaista, Lastenkirjainstituutti, Lukuliike, Opetushallitus, Lukukeskus, Sivupiiri, Suomen kirjailijaliitto, Suomen Kirjastoseura, Suomen Kirjasäätiö, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen tietokirjailijat ja Äidinkielen opettajain liitto.

Kirjakentän toimijoista Kirjastokaista yhteistyökumppaneita olivat vuonna 2022 myös IBBY ja Suomentajat lukijoiden luo -hanke ja Yle.

Yhteistyöverkostoja laajentaa osaltaan myös Kirjastokaistan toimituskunta, jossa on laaja edustus niin yleisten kirjastojen henkilökuntaa eri puolilta maata kuin yhteistyötahojenkin edustajia. Toimituskunta kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Kirjastokaista saa yhteistyökumppaneiltaan paljon kiitosta. Kiitokset koskevat koko tuotantoprosesseja alusta loppuun. Kirjastokaista koetaan palautteiden perusteella luotettavaksi ja asiantuntevaksi kumppaniksi, jonka kanssa on helppoa tehdä yhteistyötä myös hyvän asenteen ja ilmapiirin vuoksi.

Jäsenyydet työryhmissä

- Kirjastokaistan toimituskunta (koko Kirjastokaistan tiimi)
- Lukuloma-suunnitteluryhmä (Riitta Taarasti)
- Tuotantokohtaisia suunnitteluryhmiä yhteistyökumppaneiden kanssa (koko Kirjastokaistan tiimi)

Kirjastokaistan työntekijät esittelivät Kirjastokaistaa ja muita Kirjastot.fi-palveluita osana yhteistyöpalavereja ja ohjelmantekojen yhteydessä. Jokainen ohjelmanteko on samalla myös markkinointitilanne.

Muu toiminta, esitykset

Kirjastokaistan koulutusvideot ja yhteistyö muiden sektoreiden koulutustallenteiden välittämisessä, Kirjastot.fi-koordinaatioryhmä, Teams, 11.5. (Riitta Taarasti)

- Kirjastokaistan suorat lähetykset ja koulutusvideot AKE-sivuille, AKE-etäkahvit, Teams, 12.9. (Riitta Taarasti)
- Suomentajat lukijoiden luo: Vierailuista videoiksi, Suomentajat lukijoiden luo - kirjastovierailuhankkeen päätösseminaari, Oodi, 13.9. (Riitta Taarasti)
- Kirjastokaistan esittely ja yhteistyön alustus Lasten- ja nuorten valtakunnalliset aineistokatsauksissa, Tarinasaalis-projektiin osallistujat, Teams, 27.9. (Riitta Taarasti)
- Liana: Hakukoneoptimointi – Mitä Google haluaa tietää sivustostasi? 16.2. (Riitta Taarasti)

Kirjastokaistan kuvaajien työhön kuuluu jatkuva uuden opettelu ja laitteiden ja teknisten ratkaisujen kehittäminen. Tämä ei tapahdu erillisillä kursseilla tai koulutustilaisuuksissa, vaan ottaen selvää ja rakentaen uusia ratkaisuja.

Kirjastokaistan työntekijät osallistuivat lukuisiin kirjastoalan seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin tehden niissä ohjelmaa. Huomio kiinnittyy ennen muuta suoralähetyksen tekemiseen, mutta esitykset käydään läpi jälkikäteen useaan kertaan tiimin jäsenet työstäessä esityksistä videot kaikkien katsottaviksi.

Kirjastokaistan Live-sivulta katsottavana olleet lähetykset vuonna 2022:

- [Hankintapäivä 2022](#) (30.11., Pasilan kirjasto, Helsinki)
- [Kirjastot ja sananvapaus -webinaari](#) (18.11.)
- [Nordic Libraries Annual 2022](#) (2.-3.11.)
- [Kirjastojen muuttuva toimintaympäristö -webinaari](#) (12.10.)
- [Moninainen kirjasto -webinaari](#) (27.9.)
- [Kuoleeko kirja, entä kirjasto? -tilaisuus](#) (21.9. Helsingin keskustakirjasto Oodi)
- [Kirja mielessä -seminaari](#) (8.9. Pasilan kirjasto, Helsinki)
- [Pitääkö olla huolissaan? Kirjastot syrjäytymistä ehkäisemässä -webinaari](#) (19.5.)
- [Miltä nyt vaikuttaa? Sananvapaus, valeutiset ja asiantuntijuuden muutos -koulutuspäivä](#) (1.4. Pasilan kirjasto, Helsinki)
- [Sote-uudistus on täällä – onko kirjastosi valmiina -webinaari](#) (23.3.)
- [Virtuaalitodellisuus käyttöön joka kirjastoon -seminaari](#) (15.2. Helsingin keskustakirjasto Oodi)
- [Bokkarusellen 2022 -webbinarium](#) (18.-20.1.)

TILAISUUDET 2022	Live: Views	Live: Peak Viewers	Video: Views	Striimaaja
Bokarusellen 2022 (18.-20.1.2022)	Ti: 564 Ke: 408 To: 443	Ti: 78 Ke: 71 To: 57	Ti: 515 Ke: 375 To: 438	Kirjastokaista
Virtuaalitodellisuus käyttöön joka kirjastoon -seminaari (15.2.2022)	304	65	446	Kirjastokaista
Sote-uudistus on täällä – onko kirjastosi valmiina -webinaari (23.3.2022)	814	145	819	Kirjastokaista
Miltä nyt vaikuttaa? Sananvapaus, valeutiset ja asiantuntijuuden muutos -koulutus (1.4.2022)	746	90	778	Kirjastokaista
Pitääkö olla huolissaan? Kirjastot syrjäytymistä ehkäisemässä -webinaari (19.5.2022)	655	75	683	Kirjastokaista
Kirja mielessä -seminaari (8.9.2022)	514	90	591	Kirjastokaista
Kuuleeko kirja, että kirjasto? -tilaisuus (21.9.2022)	812	205	929	Kirjastokaista
Moninainen kirjasto -webinaari (27.9.2022)	295	66	312	Kirjastokaista
Kirjastojen muuttuva toimintaympäristö -webinaari (12.10.2022)	417	106	423	Kirjastokaista
Nordic Libraries Annual 2022 (2.-3.11.2021)	Ke: 223 To: 267	Ke: 54 To: 53	Ke: 227 To: 270	Kirjastokaista
Lukulystit (9.11.2022)	174			ME FILMS
Hankintapäivä 2022 (30.11.2022)	177	60	192	Kirjastokaista

Live Views = Montako kertaa video on käynnistetty striimin aikana

Live Peak Viewers = Suurin yhtäaikainen määrä katsojia striimin aikana

Video Views = Montako kertaa video on ehditty käynnistää ennen kuin olemme laittaneet sen privateksi eli kun julkaisemme esitykset kunkin omana videona

Julkaisut

- Kirjastokaistan ohjelmista tiedotetaan säännöllisesti Kirjastot.fi:n ammattikalenterin, yhteistyökumppaneiden uutiskirjeiden sekä sähköpostitse lähetettävien tiedotteiden avulla. Keskeisiä tiedotuskanavia ovat myös Kirjastokaistan Facebook, Instagram ja Twitter.
- Kirjastokaista.fi-sivuston Valokeilassa NYT -blogipalstalla julkaistaan myös artikkeleita, josta niitä jaetaan eteenpäin. Kirjastokaista julkaisee siellä ajankohtaisartikkelien lisäksi [Kirjan jäljillä -bloggauksia](#).
- [Suomentajien salaisuudet -podcast avaa hyvin, mitä kaikkea kielenkääntäjät joutuvat työssään miettimään](#) (Helsingin Sanomat, 4.2.2022)
- [Suomentajat paljastavat salaisuutensa Kirjastokaistan keskusteluissa ja YLEn podcastissa](#) (Kulttuuritoimitus, 11.2.2022)
- [Vuoden kirjasto -kisan voittajaksi valittiin Inarin kirjastoauto](#)
Artikkelissa mukana tieto, että Kirjastoseura palkitsi Kirjastopäivillä Hämeenlinnassa Vuoden kirjastokehittäjä -palkinnolla Kirjastokaistan toimittaja ja tuottajan Riitta Taarastin. (STT Info, 16.6.2022)

Kirjastokaistalla työskentelivät Riitta Taarasti, Mikko Helander, Joonas Nevalainen ja Panu Sormema (osa-aikaisena).

9 Kirjastot.fi ja Kirjastohakemisto

Kirjastot.fi-sivuston uusi käyttöliittymä julkaistiin joulukuussa 2022. Samalla uusittiin myös sivuston rakennetta ja navigaatio. Sisältöjen osalta sivusto painottuu entistä ammatillisiin aiheisiin. Lähinnä etusivulla esitellään kirjaston asiakkaille suunnattuja Kirjastot.fi-palveluja. Ammattitiedolle ja kirjastoalan aiheille rakennettiin oma Pro-etusivunsa ja navigaatio koostuu näistä aiheista.

Julkaisujärjestelmänä toimii edelleen Drupal 8. Uuden käyttöliittymän pohjana ovat julkaisujärjestelmän Classy-teema sekä Bootstrap-sovelluskehys. Uusi käyttöliittymäkehikko on responsiivinen ja saavutettava. Suunnittelussa on huomioitu, että sivustoa käytetään enenevässä määrin mobiililaitteilla.

Kuntien yhteinen e-kirjasto -hankkeen julkaiseman uutiskirjeen tilauslomake ja uutiskirjearkisto liitettiin Kirjastot.fi-sivustolle Kirjastot.fi:n julkaisemien uutiskirjeiden yhteyteen.

Kirjastot.fi-sivuston uudistustyö jatkuu vielä sivuston haun kehittämisellä sekä aiemmin Ammattikalenteri-nimellä tunnetun osuuden rakenteen muutoksilla. Nyt käyttöliittymässä eriytettiin visuaalisesti koulutus- ja työpaikkailmoitukset uutisista ja tiedotteista. Myöhemmin ne on tarkoitus eriyttää myös taustarakenteessa.

Kirjastohakemiston uutta käyttöliittymää työstettiin ja annettiin testattavaksi valikoiduille kirjastolaisille. Käyttöliittymä päätettiin julkaista Kirjastot.fi-sivuston julkaisun jälkeen vuoden 2023 puolella.

Kirjastot.fi-sivustosta vastasi Päivi Litmanen-Peitsala ja Kirjastohakemistosta Mia Nikula.

10 Tiedonhaun kokonaisuus

Kysy kirjastonhoitajalta

Kysy kirjastonhoitajalta on Suomen kirjastojen yhteinen verkkotietopalvelu. Kysymyksiin vastataan kolmen arkipäivän kuluessa. Palvelun ydintehtävä on löytää sopivia tiedonlähteitä tiedonhakijalle.

Palvelulupaus

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelu on toiminut verkossa vuodesta 1999 lähtien. Se on alusta asti profiloitunut tietopalveluksi ja palvelutapamme on säilynyt hyvin samanlaisena koko ajan. Palvelulupaus uudistettiin vuonna 2021. Vuonna 2022 kokoonnuimme tarkastelemaan, onko lupauksen uudistuksesta ollut hyötyä vastaustyössä. Kokouksessa todettiin, että palvelulupauksen tekstit info-osassa ja kysymyslomakkeen täyttöohjeessa ovat hyvät. Myös Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun usein kysytyt kysymykset -kokoelma koettiin hyödylliseksi. Kesän aikana jouduimme kuitenkin uuden ilmiön eteen. Kysymyksiä alkoi tulla paikoitelleen niin tiheään tahtiin, ettei niihin pystytty enää vastaamaan. Jouduimme ilmoittamaan info-tekstissä, ettei kaikkiin kysymyksiin pystytä tällä työväellä normaalin työajan puitteissa vastaamaan. Tilanne vaihtelee jaksoittain ja kunnittain. Sovimme vastaajien kanssa, että asiaa käsitellään valtakunnallisessa kokouksessa keväällä 2023. Samalla keskustelemme siitä, tarvitsemmeko toistuvien kysymysten vastauspankin.

Lakko

Kirjastoalalla oli varsin erikoinen kevät, sillä suuri osa kirjaston työntekijöistä osallistui lakkoihin. Lakko vaikutti kaikkeen kirjaston toimintaan, myös Kysy kirjastonhoitajalta -palveluun. Osallistuvien kirjastojen väestä valtaosa oli lakon piirissä joko maaliskuussa tai huhtikuussa. Lakossa olevien kirjastojen osalta palvelu oli suljettu.

Vastaajat

Vastauksia lähetti vuoden 2022 aikana 244 vastaajaa 62 eri kirjastosta. Palvelussa toimi vastaamista valvomassa ja tukemassa Kirjastot.fi:n suunnittelija Nina Granlundin lisäksi valtakunnallinen toimittaja, Jukka Uotila.

Vastaajien opastus ja tuki

Vastaajien opastukseen ja tiedonhaun opetukseen rakennetut tukipalvelut koostuvat useammasta osasta:

- Uuden vastaajan paketti
- Tiedonhakupaketti
- Opastusta vastaamiseen sarja, sähköposti ja Teams-tietoiskut
- Kyselytunnit
- Kirjastot.fi:n Tiedonhaun opastus
- Tiedonhaun opastuksen esimerkkietiedonhaut
- Tiedonhaun uutiskirje

Vuonna 2021 Opastusta vastaamiseen -sarjassa testattiin vakiintuneiden sähköpostitietoiskujen lisäksi Teams-tietoiskuja. Niissä kävi aktiivinen määrä osallistujia, joten Teams-tietoiskut otettiin vakituiseksi osaksi sarjaa.

Palvelussa kokeiltiin vuonna 2022 uutta vastaajien tukimuotoa, kyselytuntia kevään ja syksyn päätteeksi. Touko- ja joulukuussa järjestetyillä kyselytunneilla toimituksen suunnittelija päivysti Teams-linjalla 45 minuutin ajan. Tuolloin sai tulla kysymään asioista, jotka ovat epäselviä tai askarruttavat. Kokeilu osoittautui hyödylliseksi, kyselytunneilla nousi esiin useampia asioita, joita on hyvä käsitellä isommallakin väellä, esimerkiksi valtakunnallisessa kokouksessa ja sähköpostilistalla. Kyselytunnit lisätään toimituksen palvelukäytäntöihin.

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelua esiteltiin Savonlinnan ja Lapin kirjastojen etäkahveilla. Kertauskoulutusta vastaajille kirjaston toivomista aiheista järjestettiin Kuopion kaupunginkirjastossa.

Viimeisestä edellisvuoden uusien vastaajakirjastojen koulutuksesta järjestettiin loppukeskustelu.

Vastaajakirjastot

Palvelun laadun ja toiminnan kannalta vastaajien asiantuntemuksen lisäksi on tärkeää vastaajien määrä. Vuoden 2022 aikana erityisesti Helsingin kaupunginkirjaston vastaaminen oli epätasaista ja useat kuukaudet kuormittivat kohtuuttomasti toimitusta, jopa siinä määrin, että kaikkia kysymyksiä alkoi olla mahdoton hoitaa. Tästä syystä oli erittäin tervetullut uutinen, että Helsingin kaupunginkirjaston vastausorganisaation uudistus eteni suunnittelussa niin pitkälle, että se saadaan käyttöön vuoden 2023 alussa. Kysy kirjastonhoitajalta -toimitus osallistui suunnitteluun.

Edelleen kuitenkin osa kunnista puuttuu palvelusta. Näidenkin kirjastojen asiakkailta on oikeus saavuttaa lähikirjastonsa myös tätä kautta. On tärkeää muistaa, että tietopalvelu on kirjastolaissa määritelty yleisen kirjaston tehtäväksi. Monessa yhteydessä on todettu, että tietopalvelu on siirtynyt suurelta osin verkkoon. Verkossa se yleisten kirjastojen osalta keskittyy olennaisesti Kysy kirjastonhoitajalta -palveluun. Niinpä kirjastojen, jotka eivät vielä toimi vastaajina palvelussa, olisi syytä tarkastella asiaa hyvin vakavasti. Alla olevasta Kysymykset kunnan mukaan -listasta kannattaa tutkia, millainen määrä asiakkaita jää ilman oman kunnan palvelua.

Vastausten määrä

Vuonna 2022 lähetettiin vastaus 6 299 uuteen kysymykseen, näistä suomenkielisiä oli 6 045, ruotsinkielisiä 185 ja englanninkielisiä 69. Vastausten määrä on laskenut edellisvuodesta vain 134:llä, vaikka keväällä lakko sulki palvelun ja vaikka jouduimme huomaamaan, että emme pysty vastaamaan osaan kysymyksistä. Tästä voidaankin päätellä, että vastausmäärää ei tällä määrällä henkilökuntaa voida enää kasvattaa.

Julkiseen arkistoon tallennettiin 3 931 vastausta, suljettuun 2 368. 54% kysymyksistä vastattiin ensimmäisen vuorokauden aikana.

Facebookin, Twitterin, toimituspostin ja palautteen kautta on vastattu arvioilta noin 20:n kysymykseen. Kommentteja oli tullut 1560. Tilastoihin on tavattu arvioida jatkokeskustelut, n. 5% vastauksista. Todellinen vastausten määrä on siis nämä kaikki yhteen laskien 8 273.

Sivukäynnit

Sivustolla otettiin evästeet käyttöön 28.6. Sivukäyntien määrät koko vuodelta on laskettu alkuvuoden lukumääristä niin, että määrä 1.1.-27.6. on jaettu päivien määrällä ja näin saatu päiväkäyttö kerrottu loppuvuoden päivien määrällä. Palvelussa oli näin laskien istuntoja vuonna 2022 2 319 050, sivunkatseluja 3 225 843 ja käyttäjiä 1 966 579. Palvelun käyttö olisi näiden

lukujen mukaan pysynyt suunnilleen samana kuin edellisvuonna, hienoisesti laskenut. Joka tapauksessa jyrkkä käyntien lisääntyminen näyttäisi taittuneen. Tästä eteenpäin tilastojen vertailu tulee olemaan varsin vaikeaa ja vaatii suunnittelua.

Alkuvuoden tilastojen perusteella yhä suurempi osa kävijöistä, 94%, on tullut palveluun hakukoneiden kautta. Suoraan palveluun tulleita on 5%, viittausten ja sosiaalisen median kautta alle prosentti kutakin. Viitteiden kautta palveluun päätyneistä suurin osa on saapunut Facebookista. Keskimääräinen istunto on alle minuutin 00:46, joka on luontaista käytölle. Palveluun löydetään hakukonehaun kautta ja kysymyksen ja vastauksen silmäily on nopeaa. Kävijöistä 66% käytti mobiililaitetta, 4% tablettia ja 30% pöytäkoneita. Mobiilikäyttö on lisääntynyt jälleen.

Näkyvyys

Merkittävin näkyvyys, kuten yllä olevista tilastoistakin huomaa, on edelleen hakukonenäkyvyys. Kysy kirjastonhoitajalta -palvelussa se on erittäin hyvä. Lisäksi useat vastaukset käsittelevät asioita, joista ei suomen kielellä muuta tietoa verkosta löydy, jolloin ne nousevat tietenkin korkealle hakutuloksessa.

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelu on nostettu esiin monessa palvelussa. Kirjastot.fi:n Tiedonhaun opastus -osassa on tiedonhaktehtäviä, jotka pohjautuvat Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun vastauksiin. Ne on uusittu vuonna 2022. Vastaukset näkyvät Kirjastot.fi:n uutiskirjeissä. Tiedonhaun uutiskirjeessä nostetaan esiin aiheeseen sopivia kysymyksiä tai kokoelmia, Kirjallisuuskirjeessä kirjallisuutta koskevia kysymyksiä.

Kysy kirjastonhoitajalta toimii erillisenä palveluna eKirjastossa, Kirjasammossa ja Musiikkikirjastot.fi:ssä. Niiden kautta voi lähettää kysymyksiä ja seurata uusia vastauksia.

Yleisten kirjastojen Finna-sivuilla on tarjolla kysymisen mahdollisuus kirjallisuus-, musiikki-, tiedonhaun sekä/tai lasten sivulla.

Lisäksi vastauksia ja kysymyskokoelmia on löydettävissä kirjastojen sivuilta, Kirjasammon, Makupalat.fi:n ja Kirjastokaistan sisällöistä, Wikipedian ja Ylen artikkeleista sekä yleisten keskustelufoorumien palstoilta.

Twitterissä palvelulla on 1 395, Facebookissa n. 2300 seuraajaa.

Kysy kirjastonhoitajalta -kokoelmien sarja

Syksyllä aloitettiin uuden kirjallisuuskysymyskokoelmasarjan julkaisu. Aiheena on kaunokirjallisuus, jossa on eläin pääosassa. Sarjan kaksi ensimmäistä osaa julkaistiin loppusyksystä 2022, kaksi osaa jäi julkaistaviksi vuoden 2023 puolella. Sarjaan kuuluu neljä kokoelmaa:

- Koirakirjoja - kirjoja, satuja ja runoja koirista
- Eläinkirjoja - kirjoja, satuja ja runoja eläimistä
- Hevoskirjoja - kirjoja, satuja ja runoja hevosista
- Kissakirjoja - kirjoja, satuja ja runoja kissoista

Tekniset muutokset ja korjaukset

Vuonna 2022 toteutettiin rekisteriselosteen mukainen 2 vuotta vanhempien tietojen poisto ylläpidosta.

Lukuja

Vastaukset kirjastoittain ja Kysymykset kunnan mukaan löytyvät Kysy kirjastonhoitajalta –sivulta, <https://www.kirjastot.fi/uutiset/uutiset/kysy-kirjastonhoitajalta-toimintakertomus-2022>

Makupalat.fi

Makupalat.fi on Suomen yleisten kirjastojen tuottama valikoitujen tiedonlähteiden paketti tiedonhakuun. Kokoelmaan on kerätty rajattu määrä laadukkaita verkkosivuja luotettavan tiedon etsijöille ja erityisesti tietopalvelussa työskenteleville.

Perustoiminta

Makupalat.fi:ssä jatkettiin normaalia toimintaa: uutta materiaalia vietiin säännöllisesti, vanhaa päivitettiin ja poistettiin, asiasanoitusta ja kategorioita muokattiin ja järjesteltiin uudelleen. Uusien linkkien kuvailua ja muuta kokoelmanhoitoa jatkoi Kirjastot.fi-toimituksen lisäksi Tiina Gräsbeck Pasilan kirjastosta yhden työpäivän verran viikossa. Toimituksessa Makupalat.fi:stä vastaa Nina Granlund, ruotsinkielistä materiaalia kokoelmaan vie myös Anna-Maria Malm. Uusia linkkejä on vuonna 2022 lisätty 657: 642 suomenkielistä, 15 ruotsinkielistä.

Sisältöprojektit

Tehotarkastuksen keskiössä vuonna 2022 oli Historia-kategoria sekä suomen että ruotsin kielellä. Musiikin luokittelun ja kategoriarakenteen tarkastus jatkui myös. Sisällön sanallisen kuvailukentän ja luokitusten tehotarkastus jatkui, lisäksi alettiin käydä läpi asiasanoitusta ja sen yhtenäisyyttä.

Julkaisijatieto toimii myös hakuna Makupalat.fi:ssä. Julkaisijoita on kuitenkin kirjoitettu monessa eri nimimuodossa. Näin ollen haut eivät toimi, vaan tuovat esiin vain osan julkaisijan tuottamasta materiaalista. Julkaisijatiedon sanamuotoja yhtenäistettiin ja siivottiin vuonna 2022. Työtä jäi paljon vielä tuleville vuosille.

Tiedonhaun uutiskirjeen sisällöt pohjautuvat suurelta osin Makupalat.fi-aineistoon. Uutiskirjeen kokoamisen yhteydessä tarkistettiin aiheen mukaisten kategorioiden sisältö, linkkien asiasanoitukset sekä luokitukset.

Yhteistyö Kirjastot.fi:n yhteisissä teemaprojekteissa, kirjallisuusupokkeessa ja Tiedonhaun opastuksessa jatkuivat.

Tiedonhaun ammattiosaaminen ja tiedonlähteiden tuntemus

Panostus Makupalat.fi:n näkyvyyden lisäämiseksi kirjastojen tietopalvelutyötä tekeville koostuu seuraavista osista:

- Kysy-listalla julkaistaan viikoittain Opastusta vastaamiseen -sarjaa Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun vastaajille. Siellä esitellään aina kolme tuoretta tiedonlähdettä Makupalat.fi:stä.
- Tiedonhaun uutiskirjettä julkaistaan kerran kuussa. Sen sisällöt rakentuvat voimakkaasti Makupalat.fi:n aineistoon.
- Opastuspaketit tietopalvelutyössä toimiville, erityisesti Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun vastaajille, Uuden vastaajan paketti ja Tiedonhakupaketti nojautuvat osittain Makupalat.fi:n.
- Kirjastot.fi:n Tiedonhaun opastus -kokonaisuudessa Makupalat.fi:llä on tärkeä osa. Tiedonhaun opastus uusittiin vuonna 2022.

- Makupalat.fi:n uusia linkkejä voi seurata RSS:na ja Twitterin kautta.
- Finna-kirjastojen Tiedonhaku sivulla Makupalat.fi:n uusia sisältöjä voivat seurata sekä kirjaston käyttäjät että työntekijät.

Koulut

Makupalat.fi:n erillinen [Oppimateriaali-osa](#) päivitettiin elokuussa ennen koulujen alkua.

Koulutukset

Palvelua esiteltiin opettajille 28.4. Opetushallituksen ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin järjestämässä webinaarissa Digitaalisen osaamisen tilannekuvaa ja hyviä käytäntöjä.

Näkyvyys

Makupalat.fi on mukana monen palvelun sisältönä tai pohjamateriaalina:

- Finna-kirjastojen Tiedonhaku sivut, Kirjallisuusupoke
- Kirjastojen tiedonhaun opastukset asiakkaille
- Tiedonhaun uutiskirje, Kirjallisuuskirje
- Kirjastot.fi:n Tiedonhaun opastus, Digiopastus, Kirjasampo, Kirjastokaista
- Kysy kirjastonhoitajalta -vastaukset
- Classroom, muut koulujen alustat

Käynnit

Evästekäytäntöjen muuttumisen vuoksi tilastojen kertyminen ja seuranta muuttuvat.

Makupalat.fi:ssä evästeet otettiin käyttöön 19.10.2022. Lukuja pystyy vertailemaan edellisvuoteen suoraan ajalta ennen evästeiden käyttöönottoa. Vastaavana aikana vuonna 2021 sivustoistuntoja on ollut 119 215, sivujen katseluja 237 215 ja käyttäjiä 72 702. Samalla aikavälillä vuonna 2022 sivustoistuntoja on 119 923, sivunkatseluja 214 795, käyttäjiä 81 791. Kun lasketaan, kuinka paljon käyttö on muuttunut edellisvuodesta alkuvuodesta, pystytään arvioimaan kokonaisvuoden käyttö tekemällä prosentuaaliset muutokset edellisvuoteen käyttöön nähden. Vuonna 2022 näin laskien sivustoistuntoja on ollut 151 587, sivujen katseluja 268 161 ja käyttäjiä 105 532. Sivustoistuntoja on vuonna 2021 ollut 150 690, käyttäjiä 91 828, sivun katseluja: 295 839. Käyttäjien ja istuntojen määrä on noussut maltillisesti, sivun katselut vähentyneet jonkin verran.

Tarkastelussa kyettiin arvioimaan myös, että vain noin 15% käyttäjistä on hyväksynyt evästeet. Mikäli mittasuhte pysyisi samana ensi vuonnakin, vertailukelpoiset luvut voitaisiin saada laskemalla.

Muut luvut, joita on seurattu tähän saakka, muuttuvat paljon evästeiden käyttöönoton jälkeen, joten niiden seuraamisen merkitystä täytyy arvioida ensi vuonna. Vuoden 2022 lukuja voidaan tarkkailla evästeitä edeltävältä ajalta. Istuntojen keskimääräinen kesto on edelleen korkea, 2:15 min. (evästeet hyväksyneet 3:10). Hakukoneiden kautta on palveluun saapunut 67% kävijöistä, suoraan 26%, viitteiden kautta 7%, sähköpostin kautta 0,6% sekä sosiaalisen median kautta 0,3%. Luvut ovat suunnilleen samat kuin edellisenä vuonna, muutosta on sähköpostin kautta saapuneissa, määrä on noussut ja sosiaalisen median kautta saapuneissa, joita ovat hieman vähemmän. Viitteiden kautta saapuvista on suurin osa, 50%, tullut palveluun Kirjastot.fi:n kautta, emosisivustosta sekä Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun vastauksien kautta. Sosiaalisen median kautta saapuvat ovat suurimmalta osin peräisin Facebookista, 85%. Sähköpostin kautta saapuvien

ryhmä on Tiedonhaun uutiskirjeen kautta saapuvien ryhmä. Palvelun käynneissä näkyy muutaman uutiskirjeen julkaisun päivänä selvä piikki.

Kävijäkunnan laitteissa luvut näyttävät täysin erilaisilta ajalta ennen evästeitä ja jälkeen. Ennen päivämäärää 20.10. käyttäjistä 58% on käyttänyt pöytäkoneita, 37% mobiilia ja 5% tablettia. Loppuvuonna, evästeet hyväksyneistä käyttäjistä mobiililaitetta käytti 73%, pöytäkoneita 24% ja tablettia 3% käyttäjistä. Näyttää siltä, että pöytäkoneen käyttäjät hyväksyvät evästeet suhteessa huomattavasti harvemmin kuin mobiilikäyttäjät. Tämä selittäisi myös sen, että Makupalat.fi:n käyttäjistä huomattavasti pienempi osa on hyväksynyt evästeet kuin esimerkiksi Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun käyttäjät, joista suurin käyttää palvelua mobiilissa.

Lukuja

- Uusia linkkejä: 657, 642 suomenkielistä, 15 ruotsinkielistä.
- Linkkejä yhteensä (17.1.2022): 14 554, ruotsinkielisiä 2082.
- Uusia kokoelmia: 5.
- Sivustoistunnnot: 151 587
- Käyttäjät: 105 532
- Sivun katselut: 268 161.
- Twitterissä palvelulla on 687 seuraajaa.

Tiedonhaun opastus

Kirjastot.fi-sivustossa sijaitseva Tiedonhaun opastus -kokonaisuus uudistettiin Kirjastot.fi-emosivuston uudistuksen yhteydessä.

Tiedonhaun opastus, <https://www.kirjastot.fi/tiedonhaun-opastus>

Istuntoja Tiedonhaun opastuksessa vuonna 2022 oli arviolta 16 972.

Tiedonhaun uutiskirje

Tiedonhaun uutiskirje pyrkii auttamaan sekä tiedonhaun ammattilaisia että muita luotettavia lähteitä kaipaavia hyvien tiedonlähteiden tunnistamisessa ja uusien seuraamisessa.

Uutiskirjettä lähetettiin kuukausittain vuonna 2022. Kesän numero oli kaksoisnumero. Aiheina kirjeissä olivat Aluevaalit, Urheilu, Rauha, Ukraina, Mediakritiikki, Kesä, Koulu, Retkeily, Kirjallisuus, Mielen hyvinvointi, Jouluku. Kirjeet on tallennettu Tiedonhaun uutiskirjeen arkistoon, <https://www.kirjastot.fi/tiedonhaun-uutiskirjeen-arkisto>.

Tiedonhaun uutiskirjeellä on 1 556 tilaajaa.

Yhteistyökumppanit

Kysy kirjastonhoitajalta -vastaajakirjastot, yleisiä kirjastoja sekä erikoiskirjastoja.

Toimittajat Helsingin kaupunginkirjastossa: Jukka Uotila Kysy kirjastonhoitajalta -toimittajina, Tiina Gräsbeck Makupalat.fi-toimittajana.

Koulutukset, esitykset

- Makupalat.fi-esittely Opetushallituksen ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin järjestämässä webinaarissa Digitaalisen osaamisen tilannekuvaa ja hyviä käytäntöjä, Nina Granlund 28.
- Edellisvuoden uusien vastaajakirjastojen koulutuksesta järjestettiin viimeinen loppukeskustelu 9.3.
- Savon alueen kirjastojen etäkahvit, Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun esittely, Nina Granlund 25.2.
- Lapin kirjastojen etäkahvit, Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun esittely, Nina Granlund 7.4.
- Kuopion kaupunginkirjasto, Kysy kirjastonhoitajalta -kertausopastus vastaajille toivotuista aiheista, Nina Granlund, 22.11.
- Jyväskylän kaupunginkirjaston ja Oulun kaupunginkirjaston vastaamista valvovat yhteyshenkilöt, Katsaus Kysy kirjastonhoitajalta -ylläpidon työkaluihin, Nina Granlund 31.10.
- Teams-tietoisuus Opastusta vastaamiseen -sarjassa Nina Granlund 2.2., 6.4., 6.10., 14.11.
- Kysy kirjastonhoitajalta -kyselytunnit Nina Granlund 16.5., 16.12.
- Helsingin kaupunginkirjaston harjoittelija, Kirjastot.fi-palveluiden opastus, Nina Granlund 25.5.
- Digitaalisen osaamisen tilannekuvaa ja hyviä käytäntöjä, Opetushallitus ja Kansallinen audiovisuaalinen instituutti, Nina Granlund 28.4.
- Kuvailun tiedotuspäivä, Kansalliskirjasto, Nina Granlund 10.5.
- Helsingin kirjamesut 26.10.
- Kirjastot.fi-koordinaatioryhmän kokoukset, Nina Granlund 10.5., 12.12.
- React and Share -palvelun optimointipalaveri, Nina Granlund 2.5.

Tiedonhaun kokonaisuudesta vasta Nina Granlund.

11 Musiikkikirjastot

Musiikkikirjastot.fi jatkoi valtakunnallista kehittämistyötä ja suunnittelua kirjastojen musiikkisisältöjen, -palveluiden ja tiedonhakanavien levittämiseksi. Toimitus oli mukana tekemässä Fono.fi-palvelun korvaavan hakupalvelun suunnittelua Kansalliskirjaston, Yle Arkiston, Finnan ja VAKEn tekniikkatiimin kanssa.

Emosivulla Musiikkikirjastot.fi tuotiin esiin musiikkiaiheista aineistovinkkausta, tiedotusta, tiedonhakumahdollisuuksia, bloggausta ja erilaisia e-aineistoja. Toimitus teki ammattitiedotusta sekä suunnitteli ja ylläpiti Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen kotisivua.

Verkkopalvelua jatkettiin erityisesti vinkkiblogeissa *Levyhyilyt* ja *Musiikki kuuluu kaikille* avaamalla musiikkisisältöjä entistä kuratoidummin. Kirjastoulottuvuutta korostavat sisällöt tuotiin käyttäjille Facebookin, Twitterin, Instagramin ja Finna-verkkokirjastojen automaattisten syötteiden välittäminä.

Toimitustyö

Musiikkikirjastot.fi:n sisältöjä toimitettiin vuonna 2022 suunnittelija Tuomas Pelttarin täydellä

työajalla. Pesti vakinaistettiin 1.1.2022 alkaen. Pelttarin toimitustyö tehtiin lähes kokonaan etänä. Ulkopuolista sisältötyötä hankittiin kirjailija/musiikkitoimittajilta Ari Vöntänen, Niko Peltonen ja Pekka Gronow. Lisäksi kesällä 2022 sisällöntuotantoon tuli mukaan taidemusiikin asiantuntija Auli Särkiö-Pitkänen, ja Veikko Rajanen teki ensimmäiset tilaustyöt loppuvuodesta. Pelttari toimitti artikkelit Musiikkikirjastot.fi:n blogeihin *Levyhylyt* ja *Musiikki kuuluu kaikille*. Blogisisällöissä auttoivat VAKE-kollegat Anna-Maria Malm (artikkeleiden ruotsinnokset) ja Jukka Uotila.

Uusia blogiavauksia

Kirjastoblogissa *Levyhylyt* aloitettiin säännöllinen taidemusiikin sisältöjen avaaminen kun yhteistyö Auli Särkiö-Pitkäsen kanssa pääsi alkuun. Samaan tapaan kurotettiin mainstreamin ulkopuolisen populaarimusiikin maailmaan ensimmäistä kertaa Veikko Rajasen sisältötuotannolla.

Uusi videosarja suunnitteilla

Kirjastokaistan tuottajan ja kuvaustiimin kanssa suunniteltiin videosarjaa työnimellä *Löytöretki levyhylyihin*. Sisällölliset ja tekniset sommitelmat etenivät jo pitkälle, ajatuksena aloittaa tuotantojakele alkuvuodesta 2023.

Uusi Fono.fi-palvelun korvaaja

Finna-pohjalle suunniteltu Fonon korvaaja pysyi suunnittelussa vuonna 2022. Yle Arkiston, Kansalliskirjaston, Finnan ja VAKEn yhteistyö jatkuu VAKEn tekniikkatiimin (Recordmanager) resurssien ohjaamana vuonna 2023.

Vanhan ei-saavutettavan Fono-palvelun ajankohtaistiedote saatiin etusivulle tuotantoon 2. syyskuuta – noin kahdeksan kuukauden viiveen jälkeen (tietohallinnon byrokratian vuoksi). Syksyllä pystyttiin myös lisäämään tuotantoon puuttuvaa Fono-dataa.

Sisällöntuotannon kasvua ja muutosta

Musiikkikirjastot-toimitus/VAKE julkaisi vuonna 2022 yhteensä 119 artikkelia. Näistä tuli *Levyhylyissä* ulos yli puolet. Blogissa *Musiikki kuuluu kaikille* julkaistiin 38 artikkelia, mukana musiikkikirjastoalan ammattilehti *Intervallin* artikkelit. Gronowin informatiivisia seikkailuja musiikin maailmanlaajuisessa historiassa julkaistiin yhteensä 9 artikkelin verran. Tuotantoon saatiin kolme saavutettavaa PDF-julkaisua.

Blogista *Kirjaston ääni* päätettiin luopua, ja siirtää artikkelit blogiin *Musiikki kuuluu kaikille*.

Blogissa *Levyhylyt* poistettiin *Frank Monihaun* linkkejä, koska Finna tulee korvaamaan *Monihaun*.

Engagement Score

Musiikkikirjastot.fi:n *React & Share* -tilastoinnin Engagement Score on pysynyt keskimäärin viiden kuuden (5–6) luvuissa vuonna 2022.

2022 julkaistut PDF:t ja artikkelit

PDF 3 kpl

- *Intervalli* 1/2022 ja 2/2022
- *Maagisessa paikassa – musiikkikirjastojen tuntematon tulevaisuus* [20.4.]

Blogiartikkelit

119 kpl

- *Levyhylyt* 65

- *Musiikin ytimessä* 16
- *Musiikki kuuluu kaikille* 38

Kirjastoseuran julkaisemat tekstit

Pelttarin kolumni *Tarvitaan musiikin korjausliike* julkaistiin kirjastoseuran kotisivulla 21.1.2022. Pelttarin artikkeli *Musiikkikirjastot.fi – väyliä kirjastoon ja musiikin verkkopalveluihin* julkaistiin kirjastoseuran blogissa 3.6.2022.

Saavutettavuutta, ulottuvuutta ja visuaalista kehitystä

Levyhylyt säilyi etusivun keskeisenä visuaalisena elementtinä läpi vuoden, yhdessä *Kirjastokaistan* tuotantoa esittelevän videoruudun kanssa. Sivuston Google-hakuruutu tavoitti

Musiikkikirjastot.fi:n laajoja blogisisältöjä aiempaa tarkemmin. Saadun asiakaspalautteen pohjalta pohdittiin saavutettavuuden lisäämiseksi mahdollisuutta artikkelien sähköpostitilaamiseen.

Levyhylyjen sisältöä ja visuaalisuutta edistettiin kirjastojen suuntaan rollup-, juliste- ja flyer-kampanjalla. Harri Oksasen toteuttamia promosisältöjä ja aihejulisteita varten luotu tulostesivu jatkoi tiedotusta, ja jakelussa olivat avuksi AKE-kirjastotoimijat ympäri Suomen.

Finna.fi-ulottuvuus

Musiikkikirjastot.fi tarjosi seudullisille verkkokirjastoille valmiita sisältöjä. Syötteinä toimivat sisällöt olivat käytössä Finna-musiikkisivuilla.

Kirjastojen seudulliset Finna-verkkokirjastot toivat Musiikkikirjastot.fi:n sisällöille periaatteessa lisää asiakasulottuvuutta ja käyttöalustoja. Oman musiikkisivun puuttuminen joidenkin seudullisten Finna-verkkokirjastojen asiakassivustolta säilyi edelleen huolenaiheena. Kentälle viestittiin, että kirjastojen ja seutukirjastojen käyttöön saatetut syötteen tulevat Finnaan automaattisesti päivittyvinä, mukaan lukien *Levyhylyt*, *Kysy musiikista* ja *Musiikin ytimessä*. *Levyhylyt*-syötteen ja visuaalisen kuvakarusellin hyödyntäminen Helmet-kirjastojen musiikkisivulla on tavoitteena vuonna 2023.

Sosiaalinen media

Twitter / @Musakirjastot

Musiikkikirjastot.fi toimi aktiivisesti Twitterissä. Twiittejä tehtiin 228, keskimäärin 20 twiittiä kuukaudessa (noin kuukauden lomakausi mukaan laskien 19 kpl).

31.12.2022 @Musakirjastot-seuraajia 1 017

kasvua vuoden takaiseen 1,6 %

Instagram / @musiikkikirjastot

31.12.2022 @musiikkikirjastot-seuraajia 1247

Facebook / Musiikkikirjastot

Musiikkikirjastot.fi:n Facebook-sivun tykkääjien määrä lisääntyi yli 11 %.

31.12.2021 tykkääjiä 842

31.12.2022 tykkääjiä 950

Opi musiikista ja Helmet Musiikki | Facebook -yhteistyö

Musiikkikirjastot.fi:n yhteistyö Helmet-kirjastojen suuntaan jatkui. Levyhyillyjen vinkkaamista ulotettiin Facebook-sivulle *Opi musiikista ja Helmet Musiikki*.

Kävijät ja käynnit

Somenäkyvyyden kasvusta riippumatta Musiikkikirjastot.fi tavoitti vuonna 2022 hieman vähemmän käyttäjiä kuin 2021. Sivuston käyttäjiä oli vuoden aikana 60 000. Sessioita oli 85 000.

Levyhyllyt 2022

Levyjä ja lukemista kirjastosta | 65 artikkelia

Musiikkikirjastot.fi:n aktiivinen sisältöblogi *Levyhyllyt* jatkoi aineistovinkkausta ja verkkolinkittämistä. Artikkeleita ja haastatteluita julkaistiin yhteensä 65 kpl, yksi enemmän kuin 2021. Sisällöntuottajina toimivat Ari Vängänen, Auli Särkiö-Pitkänen, Veikko Rajanen, Niko Peltonen, Jukka Uotila ja Tuomas Peltari. Muutaman artikkelin ruotsintajana toimi Anna-Maria Malm. Fono.fi-palvelussa jo vuosia käytössä ollut Spotify-linkitys alkoi Levyhyillyissä 25.5. – ensimmäisenä linkitettynä St. Vincent: *Daddy's Home*.

Levyhyillyjen vinkkisisältöjä promottiin eri somefoorumille hyödyntämällä levy-yhtiöiden, artistien ja kustantajien promomateriaalia. Verkkofoorumin välineitä olivat samalla yleistajuiset ja musiikkikokemusta syventävät artikkelit, joissa on mukana runsaasti erilaisia kirjallisuus- ja videovinkkejä ja artistien promokuvia.

Esitötettyä Finna-linkitystä

Levyhyillyartikkeleihin tuotettiin suoria *Finna.fi*-hakutuloksia. Näiden hakulinkkien esitötetty lomake helpotti aineistohakua sekä artistin diskografian, biografian ja aiheeseen liittyvän tietokirjallisuuden sisällä.

Levyhyllyt ja artistit

Levyhyillyjen toimitettuja vinkkiartikkeleita vinkattiin yhteistyön merkeissä myös kohteena oleville artisteille. Artistien postausten kautta sisällöt levisivät entistä laajemmin.

Musiikki kuuluu kaikille 2022

Musiikki kuuluu kaikille – aiheita musiikista ja musiikkikirjastoista | 38 artikkelia

Bloggaus koostui Pekka Gronowin kirjoitussarjasta *Harharetkiä YouTubessa*, musiikkikirjastokentän toimintaa valaisevan *Intervalli*-lehden artikkeleista ja muista musiikkikirjastoihin liittyvistä teksteistä.

Suosittu nostosarja *Odotettuja levyuutuuksia* keskittyi ennakoimaan kiinnostavimpia tulossa olevia levytyksiä. Artikkeleihin tuotiin artistin kotisivu- ja somelinkit, videotarjontaa ja aineistolinkit Finna-verkkokirjastoon.

2022 julkaistut artikkelit/MKK

– *Intervalli* 19

– *Pekka Gronow* 9

– *Odotettuja levyuutuuksia* 6

– *Oma levyhyllly* 3

– *Kirjaston ääni* 1

Musiikin ytimessä

Tiedotusta ja tapahtumavinkkejä | 16 artikkelia

Tiedotus- ja uutisblogi *Musiikin ytimessä* keräsi yhteen sekä kansainvälisiä uutisia että suomalaisten kirjastojen kuulumisia ja musiikkitoimintaa. *Musiikin ytimessä* julkaistiin kuvitettuja blogiartikkeleita, joita jaettiin eri somekanaviin. Tapahtumatiedotuksen viestintää painotettiin Facebookin suuntaan.

Muuta

eKirjasto

eKirjasto säilyi keskeisellä paikalla Musiikkikirjastot.fi:n etusivulla.

Musiikin valtakunnallinen varastointi | Varastokirjasto

Musiikkikirjastot.fi edisti yhteistyössä Varastokirjaston kanssa Varastokirjastoon siirretyn musiikkiaineiston saavutettavuutta ja näkyvyyttä alisivulla *Varastokirjaston musiikkiaineistot*.

Esitykset

- Pelttari otti osaa Seinäjoen AMK:n koulutukseen 22.2. pyydetyllä etäluennolla. Kevään Finna-peruskoulutus oli vuorossa 31.3. ja Finna asiakastyössä – alkeet 25.5.
- Uuden VAKE-promomateriaalin voimalla Pelttari oli mukana Suomen kirjastoseuran järjestämällä Kirjastopäivillä 15. kesäkuuta ja Turun kirjamessuilla 30. syyskuuta – molemmissa paikan päällä.

Jäsenyydet työryhmissä ja yhdistyksissä

Suunnittelija Tuomas Pelttari toimi vuonna 2022 musiikkikirjastoyhdistyksen viestintätehtävässä, yhdistyksen hallituksen jäsenenä ja *Intervallin* toimituskunnan jäsenenä. Pelttari veti YKN:n asettamaa *Musiikkiaineistojen varastointityöryhmää* läpi vuoden.

12 Biblioteken.fi

De svenskspråkiga tjänsterna vid Biblioteken.fi

Under år 2022 fortsatte arbetet med att utveckla, redigera och marknadsföra de svenskspråkiga tjänsterna vid Biblioteken.fi.

Den största målsättningen för året var att bygga upp och publicera en förnyad version av webbplatsen Bibblioteken.fi. Denna målsättning uppnåddes i och med att den förnyade webbplatsen publicerades i december 2022. Speciellt under andra halvan av året gick största delen av arbetstiden till detta arbete.

Ändringar av Cookie-inställningarna som under året gjordes i flera av tjänsterna påverkade statistiken så att en stor del av sessionerna inte statistikförs. Därför är statistiken för flera av tjänsterna inte direkt jämförbar med tidigare år.

Webbplatsen Biblioteken.fi

En ny version av webbplatsen Biblioteken.fi byggdes upp under året. Förnyelsen gjordes samtidigt med förnyelsen av den finska versionen av webbplatsen. Webbplatsen fick en ny uppbyggnad och en ny layout. Helheten Handledning i informationssökning som är en del av webbplatsen förnyades också. Förutom de nya informationssökningssidorna skapades ett tiotal andra helt nya sidor, några föråldrade sidor avpublicerades och de övriga sidorna uppdaterades med beaktande av tillgänglighetskraven.

Den nya webbplatsen består av en första sida som leder till innehåll för allmänheten (bibliotekens kunder) och en egen helhet Biblioteksbranschen-Pro med information riktad till i första hand biblioteksanställda. Till Pro-delen hör en ingångssida med lyft om aktuella ämnen inom branschen och en Pro-menyn som syns på alla sidor.

Pro-menyn innehåller:

- Aktuellt: Aktuellt inom biblioteksbranschen, nyheter och meddelande och länkar till andra sidor med nyheter med anknytning till biblioteksbranschen
- Fortbildning, utbildning och arbetsplatser: Meddelanden och information om aktuell, fortbildning, utbildning och arbetsplatser.
- Biblioteksbranschen och utveckling: information om lagstadgade uppgifter, Vake, Ake, Rfv, specialuppdrag, UKM, projekt och publikationer.
- Marknadsföring och innehåll: information om innehåll till bibliotekens webbsidor som erbjuds av Biblioteken.fi. Information och material för marknadsföring.
- Informationssökning: tips på webbplatser och saker att ta i beaktande vid informationssökning.
- Samarbetsgrupper: råd, föreningar, biblioteksnätverk och andra icke-lagstadgade samarbetsgrupper.
- Statistik: statistik för de allmänna biblioteken, de vetenskapliga biblioteken och de åländska biblioteken.
- Anvisningar och rekommendationer: anvisningar och rekommendationer för biblioteksarbetet, t.ex. fjärrlån och katalogosering.
- Flerspråkiga biblioteket: anvisningar för att beställa material och marknadsföringsmaterial på olika språk.

För att underlätta att hitta på sidan har webbplatsen ett register, Register A-Ö. Registret kommer att kompletteras under år 2023 och också därefter att uppdateras kontinuerligt.

P.g.a. cookieinställningarna som förändrades under sommaren påverkades statistiken för Biblioteken.fi dramatiskt och p.g.a. missar i statistikföreningen också under 2021 är antalet sessioner svåra att jämföra. På basen av jämförelse mellan enskilda månader har användningen gått en aning neråt, men några större förändringar verkar inte ha skett.

Övriga svenskspråkiga tjänster

På Bibliotekskanalen publicerades år 2022 sammanlagt 17 svenskspråkiga videor och två I fokus-artiklar publicerades. Alla program textas. Under året gick kategoritexterna i Bibliotekskanalens gränssnitt igenom och uppdaterades. Antalet sessioner på webbplatsen var 3982, vilket är en liten ökning på 1,63% från föregående år. Dessutom fortsatte samarbetet med Seinäjoki stadsbiblioteks

riksomfattande specialuppdrag att stöda barn och ungas läsande och läskunnighet genom att publicera specialuppdragets Lukupuhetta- och Läsprat-poddsändningar på Bibliotekskanalens SoundCloud-konto. Under året publicerades 7 svenskspråkiga Läsprat-poddsändningar.

I tjänsten Fråga bibliotekarien besvarades under året 185 svenskspråkiga frågor, vilket var en liten ökning från föregående år. På grund av cookie-inställningarna som ändrades 28.6. är det inte möjligt att få exakt statistik på antalet sessioner på webbplatsen, men under första halvåret hade antalet sessioner sjunkit med ca 10 % jämfört med första halvan av föregående år, då antalet sessioner var ovanligt stort. Antalet sessioner för hela år 2022 uppgick uppskattningsvis ändå till över 90 000.

I Länkbiblioteket gicks främst kategorin Historia igenom under året. 15 nya svenskspråkiga länkar lades till. Antalet sessioner på webbplatsen ökade med över 8% till 6018 stycken.

Under 2022 fortsatte arbetet med att förnya Biblioteksregistrets användargränssnitt och gränssnittets nya texter översattes till svenska. På grund av arbetet med webbplatsen Kirjastot.fi/Biblioteken.fi sköts publiceringen av det nya användargränssnittet upp till år 2023. Planeraren för Biblioteken.fi gav under året även stöd i användningen av Biblioteksregistret och Kirkanta.

Vasa stadsbibliotek publicerade liksom tidigare artiklar, nyheter, boktips och bokhyllor i Boksampo och Sidospår, behandlade det svenskspråkiga nyhetsmaterialet i databasen och gjorde inlägg på Boksampos och Sidospårs Facebooksidor.

Tjänsterna Fono.fi, Franks-samsök/Söksam och Apparatön kommer att stängas under år 2023. Användningen av Apparatön har varit mycket liten och användningen av Samsök/Söksam och den svenskspråkiga versionen av Fono.fi har minskat under året. Vi har under år 2022 informerat om stängningen av dessa tjänster. Tjänsterna ersätts av lösningar i Finna. Också Biblioteken.fi:s eBibliotek kommer att stängas efter att kommunernas gemensamma e-bibliotek tas i bruk, enligt planerna år 2024. Användningen av e-bibliotek minskade efter toppåret 2021.

Bokkarusellen

Bokkarusellen var en för året ny satsning som arrangerades av Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag Åke (i vilken planeraren för Biblioteken.fi är medlem), specialuppdraget Erte och Bibliotekskanalen.

Bokkarusellen är ett evenemang där biblioteksanställda från olika håll i Svenskfinland bokpratar om barn-, ungdoms-, och vuxenböcker som kommit ut föregående år. Bokkarusellens målgrupper är i första hand personal inom bibliotek, småbarnspedagogik och skola, men bokpratet passar också alla andra som vill få tips om nyutkomna böcker på svenska.

Bokkarusellen direktsändes under tre eftermiddagar i januari 2022. P.g.a. pandemin sändes alla bokprat på distans. Bokpratet publicerades efter evenemanget på Bibliotekskanalen som 15 enskilda videor försedda med undertexter.

Bokkarusellen fick ett gott mottagande och alla videor har över 400 visningar, de med flest visningar har över 600 visningar. I samband med Bokkarusellen publicerades En I Fokus-artikel om evenemanget på Bibliotekskanalen och en bokhylla med en lista över alla de böcker som

presenterades i bokpraten gjordes i Boksampo. Bokkarusellen marknadsfördes bland annat på Biblioteken.fi och i Biblioteken.fi:s och Bibliotekskanalens sociala medier.

Det är meningen att Bokkarusellen ska bli ett årligen återkommande program. Planeraren för Biblioteken.fi och Bibliotekskanalen deltog under året också i planeringen av Bokkarusellen 2023.

Information, kommunikation och marknadsföring

På webbplatsen Biblioteken.fi, samt på Biblioteken.fi:s Facebook-sida, i Facebook-gruppen Svenskt biblioteksarbete i Finland och på Twitter fortsatte vi under året att på svenska informera om Biblioteken.fi:s tjänster, aktuella projekt, evenemang, fortbildningar och annat aktuellt inom biblioteksbranschen. Bibliotek och andra organisationer har också själva skickat in annonser och meddelanden. Antalet nyheter och annonser var på samma nivå som föregående år (37 nyheter och 84 meddelanden till Fackkalendern).

Antalet följare på Biblioteken.fi:s Facebook-sida var 812 stycken den 31.12.2022, vilket var en ökning jämfört med året innan, medan antalet följare på Twitter minskade en aning till 1115 st. Försättningsvis kommer en betydande andel av följarna från Norden, främst från Sverige (17,9% av Faceook-följarna). Boksamos Facebook-sida hade 244 följare och Sidospårs Facebook-sida hade 76 följare. Biblioteken.fi:s Facebook grupp Svenskt biblioteksarbete i Finland hade 177 medlemmar.

I samband med förnyelsen av webbplatsen förnyades informationskanalerna på webbplatsen Biblioteken.fi. Vi avstod från namnet Fackkalender och kategorin "Jag söker jobb", men fortfarande finns det möjlighet att skicka in arbetsplatsannonser, samt meddelanden om fortbildningar och andra meddelanden. Arbetsplats- och fortbildningsannonserna hittas efter förnyelsen på sidan Fortbildning, utbildning och arbetsplatser och nyhetsmeddelandena hittas via sidan Aktuellt. Annonserna och meddelandena skickas som tidigare också ut som e-post till dem som beställt dessa.

År 2021 började nyhetsbrevet "Kirjastouutisia maailmalta" utkomma varannan vecka på Kirjastot.fi. De här nyhetsbrevet, som utkommit också våren 2022 har översatts till svenska och publicerats på Biblioteken.fi med rubriken Biblioteksnyheter från världen.

I nyhetsbrevet Kirjastotyössä 2022 med temat mångkultur på bibliotek publicerades en svenskspråkig artikel: Mångkultur i Närpes bibliotek. Nyhetsbrevet lyfter fram bibliotek och bibliotekarier från hela landet. Nyhetsbrevet är till största delen finskspråkigt, men det är meningen att det ska innehålla också en del svenskspråkiga artiklar.

På våren genomfördes en enkät om ungas biblioteksarbetstagares yrkesbild på de områden som hör till utvecklingsuppdragen vid biblioteken i Joensuu, Uleåborg, Borgå, Tammerfors och Vasa. Enkäten genomfördes både på finska och svenska och 207 personer svarade på den.

Biblioteken.fi har också deltagit i att informera om kommunernas gemensamma e-biblioteksprojektet och om den nationella e- och ljudboksamlingen för barn och ungdomar.

På Finlands biblioteksförnings biblioteksdagar i Tavastehus i juni deltog planeraren för Biblioteken.fi i presentationen av Vake i ett stand som delades med Ake-biblioteken.

I slutet av året förnyades bokmärkena med reklam för Biblioteken.fi:s tjänster. Bokmärkena tryckes upp och skickades till Åke-biblioteken för vidaredistribution. Följande bokmärken trycktes:

- Biblioteken.fi/E-biblioteket, 3 300 st.
- Fråga bibliotekarien/Länkbiblioteket, 3 300 st.
- Sidospår, 3 300 st.
- Boksampo/Bibliotekskanalen, 3 300 st.

Samarbete

Samarbetet i den svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag (Åke) fortsatte under året. Planeraren för Biblioteken.fi fungerade som sekreterare på Åke:s möten som hölls ca en gång i månaden och hon deltog också i ett antal planeringsmöten för Bokkarusellen 2023, samt i vår och höstmötena med samarbetsgruppen för utbildning och fortbildning, som består av Åke-gruppen och olika aktörer som ordnar utbildning och fortbildning för biblioteksbranschen. Planeraren för Biblioteken.fi deltog också i Bokkarusellen 2022, Åkes virtuella HallÅke Svenskfinland kaffestund, Åke:s Åkej-träff och Åke:s webinarium I valet och kvalet 2.

Planeraren för Biblioteken.fi blev under Finlands svenska biblioteksförnings årsmöte i maj 2022 vald till föreningens ordförande och har efter det lett föreningens styrelsemöten och deltagit i planeringsmöten för föreningens tidning Bibban och Finlands svenska biblioteksdagar 2023, samt hållit tät kontakt med föreningens verksamhetskoordinator, vice ordförande och övriga styrelsemedlemmar.

Planeraren för Biblioteken.fi deltog också i vårens ÅKE-linjakokous och en del av Åke-koordinatorernas distanskaffestunder.

Planeraren för Biblioteken.fi deltog i Koordinationsgruppens för Kirjastot.fi/Biblioteken.fi:s möten och Vake:s interna möten, så som enhetsmöten, redaktionsmöten, möten om förnyelsen av webbplatsen Kirjastot.fi/Biblioteken.fi och möten om biblioteksregistret, samt i enhetens rekreations- och planeringsdagar. Planeraren deltog också i ett möte med svenska gruppen vid Helsingfors stadsbibliotek, en nätverksträff med nätverket för de svenskspråkiga tjänsterna inom kultur- och fritidssektorn. i en del av Helsingfors stadsbiblioteks personalforum, Kuva:s inspirationsmorgonkaffen och Teams-information.

Anna-Maria Malm fungerade som planerare för de svenskspråkiga tjänsterna.

Yhteistyökumppanit

Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag – Åke-gruppen (Åke-biblioteken, Helsingfors stadsbibliotek, Vake, Regionförvaltningsverkets svenska enhet)

- Finlands svenska biblioteksförning
- Svenska gruppen i Helsingfors stadsbibliotek

Jäsenyydet työryhmissä

Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag ”Åke”, sihteerinä

- Finlands svenska biblioteksförning, puheenjohtajana
- Svenska gruppen i Helsingfors stadsbibliotek,

- Kirjasto.fi:n koordinaatioryhmä, myös FSBF:n edustajana

Esittelyt, osallistuminen

Vake-esittely Kirjastopäivillä Hämeenlinnassa 15-17.6.

- 18-20.1. Bokkarusellen
- 24.4. I valet och kvalet 2 (Åke)
- 13.5. Finlands svenska biblioteksförnings biblioteksdag
- 15-17.6. Kirjastopäivät
- 4.11. Kommunera mera

Biblioteken.fi-kokonaisuudesta vastasi Anna-Maria Malm.

13 Kansainvälinen viestintä

Valtakunnallisten kehittämispalveluiden kansainvälisen viestinnän suurin uudistus vuonna 2022 liittyi Kirjastot.fi:n konseptiuudistuksen valmistumiseen, jonka myötä myös Libraries.fi uudistui loppuvuodesta. Sivuston uudistuksessa Libraries.fi sai uuden ulkoasun ja sivun sisältöjä sekä etusivun asettelua uudistettiin siten, että sivusto tarjoaa entistä paremmin perustietoa suomalaisesta yleisten kirjastojen kentästä. Sivuston pääasiallisena kohdeyleisönä uudistuksen jälkeen on edelleen kansainväliset kirjastoammattilaiset sekä -alasta kiinnostuneet toimijat. Uudistuksessa huomioitiin kohdeyleisön ensisijaiset tarpeet sekä sivuston ylläpidon pienentyneet resurssit.

Libraries.fi-sivuston käytön tilastointiin vuonna 2022 vaikutti evästeiden hyväksymistoiminnon käyttöönotto sivustolla. Arvio Libraries.fi:n istunnoista vuonna 2022 oli 8 978, kun vuonna 2021 se oli 10 933 istuntoa. Istuntojen määrässä mitattuna sivuston arvioitu käyttö on siis laskenut hieman.

Public Libraries Finland:n sosiaalisen median kanavat pysyivät seuraajamäärien osalta lähes ennallaan. Twitterissä seuraajien määrä kasvoi 23:lla seuraajalla, kun taas Facebookin puolella laskua oli kolmen seuraajaan verran. Vuoden 2022 lopussa Twitterissä oli 565 seuraajaa ja Facebookissa 627.

Sosiaalisen median ja Libraries.fi-sivuston lisäksi valtakunnallisten kehittämispalveluiden kansainvälinen viestintä keskittyi vuonna 2022 toimintasuunnitelman mukaisesti kehittämään kansainvälistä viestintää kotimaisille kirjastoammattilaisille. Loppuvuodesta 2021 aloitettu kansainvälisessä toiminnassa aktiivisesti toimivien suomalaisten kirjastolaisten kuukausitapaamiset käynnistyivät toden teolla vuonna 2022. Tapaamisten tavoitteena oli tarjota vapaamuotoinen keskustelufoorumi, jossa käsitellään kansainvälisen kirjastokentän tapahtumia, eri IFLA-jaostojen kuulumisia sekä tulevaisuuden suunnitelmia. Tätä kautta pyrittiin parantamaan tiedonkulkua kansainvälisistä asioista sekä kehittää kotimaisia verkostoja yli kirjastosektorirajojen. Mukana oli edustajia yleisistä kirjastoista, tieteellisistä kirjastoista, Kansalliskirjastosta sekä Saavutettavuuskirjasto Celiasta. Ryhmä kutsuttiin vuoden aikana koolle Teams:ssa 10 kertaa ja kokoukset osallistujamäärät vaihtelivat kahdesta osallistujasta kahdeksaan. Loppuvuonna

2022 ryhmässä keskusteltiin tapaamisten tarpeellisuudesta ja tulevaisuudesta ja tultiin siihen tulokseen, että kokoukset jatkuvat kuukausittaisina myös vuonna 2023.

Kuten edellisvuonna, koronapandemia vaikutti mahdollisuuteen matkustaa etenkin alkuvuodesta 2022. Keväästä alkaen kansainvälisten vierailijoiden määrä kuitenkin lisääntyi ja myös suomalaisen kirjastokentän yleisesittelyjä toteutettiin ryhmille enemmän kuin aikaisempina koronavuosina. Yhteensä vuonna 2022 Suomessa vieraileville ryhmille vedettiin paikan päällä 15 yleisesitystä Suomen yleisistä kirjastoista sekä yksi etäesitys kirjastolaista Berliinin kirjastonjohtajille. Paikan päällä pidettyihin esityksiin osallistui yhteensä 177 henkeä.

Kansainvälisestä viestinnästä vastasi Antti Sauli.

14 Viestintä

Valtakunnalliseen kehittämistehtävään liittyvää viestintää toteuttivat kaikki Kirjastot.fi-palvelut omien sisältöjensä osalta. Viestinnänsuunnittelijan erityistehtävänä oli:

- uudistaa Kirjastot.fi-emosivustoa niin, että kirjastoille suunnattu sisältö on saavutettavaa ja helpommin löydettävissä sekä aiheittain hahmotettavissa
- uudistaa Kirjastot.fi:n viestintäkanavat (uutiset, tiedotteet, työpaikka- ja koulutusilmoitukset) nykyistä paremmin alan tiedotusta palveleviksi
- varmistaa valtakunnallisesti merkittävän tiedon leviäminen myös AKE-kirjastojen ylläpitämien viestintäkanavien kautta
- edistää Kirjastot.fi:n työvälineiden ja sisältöjen nykyistä parempaa hyödyntämistä alan tiedotuksessa
- tukea Kirjastot.fi:n eri palvelujen tunnettuutta ja käyttöä
- jakaa tietoa kaikista kirjastojen valtakunnallisista palveluista, joita asiakkaat voivat käyttää asuinkunnasta riippumatta
- toimia kirjastoja koskevan tiedotuksen yhteistyökumppanina alan sisällä sekä alan ulkopuolisten toimijoiden yhteystahona
- jatkaa viestintää kirjastoalasta ja tiedonvälitystä kirjastoalalle kulloinkin ajankohtaisista asioista.

Kirjastot.fi-sivoustouudistus

Kirjastot.fi-sivoustouudistus osoittautui oletettuakin suuremmaksi ponnistukseksi. Työn aikana tuhansien sivujen sisältö käytiin läpi, karsittiin ja julkaisuun jäävät muokattiin saavutettavuusvaatimusten mukaisiksi. Sivusto on vuodesta 1995 toiminut alan arkiston tapaan: muistiot, pöytäkirjat, raportit ja selvitykset ovat liitteinä eri sivuilla. Alan perustieto ja historia järjestettiin uudistuksen yhteydessä paremmin hahmotettaviksi kokonaisuuksiksi. Uudistus tehtiin samanaikaisesti suomenkielisillä ja ruotsinkielisillä sivustoilla.

Sisältö järjestettiin seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Kirjastot.fi-etusivu: palvelut, jotka on suunnattu kaikille käyttäjille + käynti Pro-etusivulle
- Pro: ammattiosion pääsivu: käynti ajankohtaisiin kirjastoihin.

Kaikilla sivuilla näkyvissä oleva Pro-valikko:

- Ajankohtaista: kirjastoalan uutiset ja ilmoitukset sekä käynnit sivustoille, jotka Kirjastot.fi:n ulkopuolella tarjoavat kirjastoon liittyviä uutisia.
- Koulutus ja työpaikat: Kirjastot.fi:ssä julkaistut ilmoitukset ja tietoa kirjastoalan koulutuksista.
- Kirjastoala ja kehittäminen: asioita, joilla on lainsäädännöllinen perusta, VAKE, AKET, AVit, erikoistehtävät, OKM, hankkeet ja julkaisut.
- Markkinointi ja sisältöpalvelut: automaattista sisältöä Kirjastot.fi:n tarjoamin ratkaisuin. Viestinnässä ja markkinoinnissa tarvittavaa tietoa sekä valmiita materiaaleja.
- Tiedonhaku: vinkkejä sivustoille sekä tiedonhaussa huomioon otettavia asioita.
- Yhteistyöryhmät: neuvostot, seurakuntat, kimpat, yhdistykset ja muut, ei-lakisääteiset yhteenliittymät.
- Tilastot: yleisten kirjastojen, tieteellisten kirjastojen sekä Ahvenanmaan kirjastojen tilastot.
- Ohjeet ja suositukset: kirjastotyöhön liittyviä ohjeita ja kannanottoja.
- Monikielinen kirjasto: ohjeet aineistojen tilaamiseen sekä markkinointimateriaaleja useilla kielillä.

Kirjastot.fi-sivusto on laaja ja sisällön löytämiseksi laadittiin jatkuvasti täydentyvä Hakemisto A-Ö.

Kirjastot.fi-viestinnän välineitä karsittiin uudistuksen yhteydessä. Nyt suoraan sähköpostiin voi tilata Uutiset, Ilmoitukset ja kampanjat, Koulutus ja seminaarit sekä Avoimet työpaikat - tiedotteita. Jäljellä on myös keskustelualueita, joiden kohtalosta päätetään uudistustyon jatkuessa.

Viestinnänsuunnittelija toimi sivuston sisältörakenteen suunnittelijana ja jatkaa sivuston toimitussihteerinä. Uudistettu sivusto julkaistiin joulukuussa 2022. Yhteistyö AKE-kirjastojen sivustosisällön kanssa siirtyi vuodelle 2023.

AKE-yhteistyö ja jatkuvat kontaktit

AKE-kirjastojen kanssa muu yhteistyö oli tiivistä. Kesäkuun kirjastopäivillä VAKE esiintyi yhteisellä osastolla. Kehittämistoimintaa esittelevän videon käsikirjoitus ja toteutus valmisteltiin yhteistyössä. Viestinnänsuunnittelija osallistui AKE-koordinaattoreiden säännöllisille etäkahveille ja oli mukana Liboppi-oppimisalustan toimituskunnassa.

Viestinnänsuunnittelija toimi YKN:n tekijänoikeusryhmän vetäjänä keväällä, kun koottiin yhteen kirjastojen tarpeita käyttää suoja-ajan piirissä olevia teoksia verkkosivuilla muualla kuin kirjastojärjestelmässä metatietojen yhteydessä. Viestinnänsuunnittelija osallistui kommentoijana Kuntaliiton ja tekijänoikeusjärjestöjen neuvotteluihin vuosisopimuspuheen aikaansaamiseksi.

VAKE:n viestintä osallistui yhteistyökumppanina eri tapahtumien ja teemojen suunnitteluun sekä viestinnän toteutukseen, kun aiheet koskivat yleisten kirjastojen kenttää, esimerkiksi mediakasvatusta. Finna-viestinnän kanssa jatkettiin yhteistyötä ja viestinnänsuunnittelija toimi kontaktihenkilönä erikoistehtävien, neuvostojen ja hankkeiden sisältöä tuotaessa Kirjastot.fi-ympäristöön.

Viestinnänsuunnittelija toimi Yleisten kirjastojen neuvoston työvaliokunnan jäsenenä.

Vuoden 2022 markkinointimateriaalit ja tapahtumat

Kaikkien Kirjastot.fi-palvelujen kirjanmerkkimateriaalit uudistettiin ja kirjastoille toimitettiin AKE-kirjastojen kautta jaettavaksi:

- Kirjastot.fi/E-kirjasto, 22 000 kpl
- Kirjastokaista.fi/Kirjasampo.fi, 22 000 kpl
- Kysy kirjastonhoitajalta/Makupalat.fi, 22 000 kpl
- Sivupiiri-kirjanmerkki, 22 000 kpl
- Musiikkikirjasto.fi/Levyhyllyt, 8 500 kpl
- Biblioteken.fi/E-biblioteket, 3 300 kpl
- Fråga/Länkbiblioteket, 3 300 kpl
- Sidospår-kirjanmerkki, 3 300 kpl
- Boksampo/Bibliotekskanalen, 3 300 kpl
- Roll-upit ja pieni esite Musiikkikirjastot.fi musiikkiosastoille eri kirjastoihin

Tapahtumat:

- Educa 2022 yhdessä Finna Luokahuoneen kanssa. Tapahtuma peruuntui koronan takia.
- Kirjastopäivät 15.–16.6. Hämeenlinnassa yhdessä Erten ja AKE-kirjastojen kanssa omalla osastolla.
- Turun kirjamesut 30.9.–2.10. yhdessä Lounais-Suomen kirjastojen kanssa.
- Erten Lukulystit-Läsfest-tapahtuma 9.–11.11. Tampereella.
- Kirjastot ja kriisi Ukrainassa -etäkahvit kaikissa AKE-kirjastoissa, Erten etäkahveilla sekä Helsingin esimiesfoorumissa, yhteensä 12 esitystä.
- Lisäksi viestinnänsuunnittelija vieraili pyynnöstä AKE-kirjastojen eri teemaisilla etäkahveilla ja KEUDA:n etäpäivässä.

Viestinnänsuunnittelijan tehtävistä vastasi Päivi Litmanen-Peitsala.

15 Ammattipalvelut

Palveluympäristön raportointipalvelu kirjastotoimelle

Raportointipalvelu toimii kirjastopalveluiden vaikuttavuuden arvioinnin BI-työkaluna. Palvelu tuottaa lainausdatan ja maantieteellisen sosioekonomisen datan pohjalta kirjastopalveluiden vaikuttavuuden analyysiä. Vuoden 2022 aikana saatiin uusia näkymiä (kaupunkitasoinen näkymä, lasten, nuorten ja aikuisten aineisto omina ryhminään, aluekirjastomallin tuki sekä lainaajien kieli taustadatan pohjalta) ja uutta lainausdataa. Lainausdatan saamisessa oli kuitenkin haasteita erityisesti Helmet-kirjastojen osalta. Koha-kirjastojen mukaanliittymistä saatiin edistettyä, mutta liittymisen teknisen toteutus siirtyi. Kirjastojen vaikuttavuusalueita sekä kysyntä ja tarjontaan arvioivaa laskentatapaa kehitettiin edelleen (mm. kellutuksen vaikutus, lainaajien sosioekonominen profiiliin tarkempi hyödyntäminen). Lainaajien taustatiedot saatiin Tilastokeskuksen Väestötietokannasta. Kirjastotoimipisteiden pysyvät tunnisteet Raportointipalvelua varten tallennetaan Kirkantaan.

Palvelussa mukana olevien kirjastojen asiantuntijoille pidettiin webinaari 14.12. Raportointipalvelusta vastasi Matti Sarmela.

Tilastot.kirjastot.fi

Tilastotietokanta on toteutettu Kansalliskirjaston kehittämällä Kitt2-tilastotietokantasovelluksella. Yleisillä kirjastoilla on siitä oma versionsa/asennuksensa Kirjastot.fi-palvelinympäristössä. Vuoden 2022 tilastojen tallentamista varten tietokantaan lisättiin uusia tilastoitavia tietoja. Tilastojen visualisointiliittymä uudistettiin Power BI -pohjaiseksi, uudistuksesta vastasi AVI. VAKE:n edustaja oli mukana yleisten kirjastojen tilastotyöryhmässä sekä AVI:n vetämässä tilastotietokannan uudistamisprojektissa. Tilastotietokannasta vastasi Matti Sarmela yhdessä AVI:n kanssa.

Vaikuttavuus.kirjastot.fi

Kuntaliiton kirjastojen vaikuttavuusprojektissa toteutettiin artikkelijulkaisu *Hyötyä, tietoa, elämyksiä – kirjastojen vaikuttavuuden ulottuvuuksia* sekä verkkojulkaisu Vaikuttavuus.kirjastot.fi. Julkaisussa esitellään kirjastojen kansainvälisiä ja kansallisia hyöty- ja vaikuttavuustutkimuksia, toiminnan ja toimitilojen kehittämistä eri kunnissa (kuntaesimerkit), hyvinvointikertomus ja tilastojen raportointityökaluja kehittämisen ja strategisen johtamisen välineenä sekä kirjastojen elinkeinopoliittisia ja yhteiskunnallisia näkökulmia muun muassa Keskustakirjaston vaikutusarvioinnin avulla. Sivuston sisältöä ei päivitetty vuonna 2022.

Sivustolta poistettiin kaikki evästeitä sisältävät komponentit. Google Analytics -tilastoinnista luovuttiin ja videoupotukset korvattiin kuvalinkillä videon sivulle joko Kirjastokaistalle tai YouTubeen

WebKake-kaukopalvelusovellus

WebKake on yleisille kirjastoille maksuton kaukopalvelutilausten hallinnan palvelu. Sen kustannuksista on vastannut aikaisemmin Yleisten kirjastojen keskuskirjasto ja myöhemmin VAKE. WebKake on ollut tuotantokäytössä 2014 alkaen ja sitä käytti 33 yleistä kirjastoa. Vuoden 2022 aikana päätettiin luopua yhteislisenssin hankinnasta 1.1.2023 alkaen ja siitä tiedotettiin Webkakea käyttäville kirjastoille hyvissä ajoin.

Frank-monihaku / SökSam

Vuonna 1998 julkaistu monihaku haki noin 150 verkkokirjaston hakuliittymästä ja oli integroitu kirjastoaineiston paikannustoimintoon Kirjasampo.fi:ssä ja jatkohakuna Fono.fi:ssä. Frank-monihakua on ylläpidetty kirjastoaineiston paikannuspalveluna, kunnes kaikkien kirjastojen kokoelmat ovat haettavissa Finna.fi:n kautta. Finna-verkkokirjastot on liitetty monihakuun Finnan rajapintaa hyödyntäen. Monihakuun ei tehty muutoksia vuoden 2022 aikana. Monihaun sulkemisesta tiedotettiin hyvissä ajoin ja korvaavat hakulinkit (hakuryhmät) lisättiin Finna.fi-palveluun. Monihaun sulkeminen siirtyi vuoden 2023 alkupuolelle.

16 Tilastoja

Google Analytics -istunnot		
Palvelu	2022	2021
Kysy kirjastonhoitajalta *	2 261 868	2 406 749
Kirjasampo.fi *	1 560 036	1 635 779
Kirjastot.fi *	426 278	453 314
Hakemisto.kirjastot.fi	404 662	422 110
Ekirjasto.kirjastot.fi	248 244	337 590
Fono.fi	206 134	237 238
Makupalat.fi 21.10.	144 151	150 690
Kirjastokaista.fi	100 561	122 190
Musiikkikirjastot.fi	84 854	88 934
Monihaku.kirjastot.fi *	73 370	87 996
Tilastot.kirjastot.fi	16 152	51 033
Visualisointi suomi	1 331	1 233
Digi.kirjastot.fi **	48 455	49 636
Biblioteken.fi *	21 880	25000
Webkake	31 355	34 915
Aparaattisaari.fi *	21 145	18 459
Libraries.fi *	8 978	10 933
Vaikuttavuus.kirjastot.fi *	3 116	3 159
Blogit.kirjastot.fi	1 706	1 051
Now.libraries.fi	984	990

Kiravo.kirjastot.fi	-	198
Yhteensä:	5 665 260	6 139 197

*** Traficomien evästeohjeen vaikutus käynteihin – evästeiden hyväksymistoiminnon käyttöönotto:**

Kysy kirjastonhoitajalta 27.6.

Kirjastot.fi 27.6.

Biblioteken.fi 27.6.

Libraries.fi 27.6.

Makupalat.fi 21.10.

Kirjasampo.fi 20.12.

GA-mittaus poistettiin:

Fono.fi 30.9.

Monihaku.kirjastot.fi 30.9.

Vaikuttavuus.kirjastot.fi 30.9.

Aparaattisaari.fi 30.9.

Näiden palveluiden istuntojen määrä on arvioitu vuositasolla ennen muutoksia olevien kuukausien keskiarvon mukaan.

****** Lisäksi Finna.fi:n kautta 31 336 käyntiä (sivuavaukset + kuvamodaalien avaukset)

Muita tilastoja		
	2022	2021
Kysy kirjastonhoitajalta	Vastauksia 8273 244 vastaajaa 62 eri kirjastosta	Vastauksia 8066 270 vastaajaa 66 eri kirjastosta
Ammattikalenteri	937	956
Keskusteluviestit	Foorumit: 76 viestiä Tieto-lista: 369	Tieto-lista: 448
Kirjastot.fi:n rekisteröityneet käyttäjät	8 586	8 047
Uutiskirjeiden tilaajat	4 158	3 460
Kirjasampo	Tietoa mm. yli 83 000 romaanista, 7 000 novellikokoelmasta, 15 800 runokokoelmasta 6 000 sarjakuva-albumista 63 500 kirjallisuuden tekijästä	Tietoa mm. yli 80 100 romaanista 6 900 novellikokoelmasta 15 300 runokokoelmasta 5 700 sarjakuva-albumista 61 900 kirjallisuuden tekijästä

	117 200 teoksen kansikuvaa 25 200 verkkolinkkiä	111 800 teoksen kansikuvaa 25 000 verkkolinkkiä
Makupalat	657 uutta linkkiä, joista ruotsinkielistä 15 14 554 linkkiä yhteensä, joista ruotsinkielisiä 2082	907 uutta linkkiä, joista ruotsinkielistä 243 14 967 linkkiä yhteensä, joista ruotsinkielisiä 2 077
Kirjastokaista	137 videota, omaa tuotantoa 79 Ruotsinkielisiä 17 videota, kaikki omaa tuotantoa Englanninkielisiä 9 videota, omaa tuotantoa 8 12 suoralähetystä Vimeo: 67 521 katselua YouTube: 63 252 näyttökertaa SoundCloud: 7643 kuuntelua	261 videota, omaa tuotantoa 149 Ruotsinkielisiä videoita 18, omaa tuotantoa 12 Englanninkielisiä 20 videota, omaa tuotantoa 13 18 suoralähetystä Vimeo: 95 700 katselua YouTube: 173 679 näyttökertaa SoundCloud: 7643 kuuntelua
Digi	10 723 julkaistua aineistoa 470 kokoelmaa	9 700 julkaistua aineistoa 401 kokoelmaa
Ekirjasto	185 309	160 000 e- ja äänikirjaa
Kirjastohakemisto	1 051 toimipistettä	1 043 toimipistettä
Musiikkikirjastot:	Levyhyllyt: 65 artikkelia julkaistiin, artikkeleita yhteensä 431 Musiikin ytimessä: 16 artikkelia Musiikki kuuluu kaikille: 38 artikkelia	Levyhyllyt: 64 artikkelia julkaistiin, artikkeleita yhteensä 366 Musiikki kuuluu kaikille: 58 artikkelia julkaistiin, artikkeleita yhteensä 174

17 Valtakunnalliset kehittämispalvelut

Lain yleisistä kirjastoista mukaan (29.12.2016/1492) ”Yleisten kirjastojen toiminnan tasapuoliseksi tukemiseksi valtakunnallisella kehittämistehtävällä toteutetaan yleisten kirjastojen yhteisiä palveluja ja edistetään yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa” (7 §). Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen yleisistä kirjastoista (660/2017) mukaan Helsingin kaupunginkirjasto on vastannut Valtakunnallisesta kehittämistehtävästä 1.1.2018 alkaen. Valtakunnallinen kehittämistehtävä (VAKE) organisoitiin Helsingin kaupunginkirjastossa Valtakunnalliselle kehittämisyksikölle 1.6.2017 alkaen. 1.1.2019 alkaen yksikön nimi muuttui Valtakunnallisiksi kehittämispalveluiksi.

Valtakunnallisen kehittämistehtävän rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö 1 315 000 euron erityisavustuksella. OKM-VAKE-tuloskeskustelu pidettiin 8.11.

Valtakunnallisten kehittämispalveluiden henkilökunta 2022:

Matti Sarmela, kehittämispäällikkö, päätoimittaja
 Tuomas Aitonurmi, informaatikko (60%), Kirjasampo
 Kasimir Andersson, informaatikko (50%), kaukopalvelu
 Nina Granlund, suunnittelija, Kysy kirjastonhoitajalta, Makupalat
 Mikko Helander, kuvaaja-editoija, Kirjastokaista
 Aija Laine, erityissuunnittelija, kansallinen yhteistyö, eKirjasto, Digi
 Päivi Litmanen-Peitsala, viestintäsuunnittelija
 Anna-Maria (Mia) Malm, planerare, Biblioteken.fi
 Joonas Nevalainen, kuvaaja-editoija, Kirjastokaista
 Mia Nikula, suunnittelija, Kirjastohakemisto, Kirjastot.fi, ylläpidon tuki
 Harri Oksanen, suunnittelija, käyttöliittymäsuunnittelu ja grafiikka
 Mikko Pelkonen, suunnittelija ICT
 Tuomas Pelttari, informaatikko, Musiikkikirjastot
 Antti Salminen, suunnittelija ICT
 Antti Sauli, suunnittelija (40%) , kansainvälinen viestintä
 Panu Somerma, kuvaaja-editoija (20%), Kirjastokaista
 Elias Tertsunen, suunnittelija ICT
 Riitta Taarasti, toimittaja, Kirjastokaista
 Henriika Tulivirta, suunnittelija, Sivupiiri
 Jukka Uotila, Kirjasampo, Kysy kirjastonhoitajalta (65-100%)
 Kirsi Vanharanta, erikoiskirjastovirkailija, kaukopalvelu
 Kirsi Voitovych, projektisuunnittelija, eKirjasto ym. (55-80%)

Web-kehittäjä-siviilipalvelusmies Lassi Kuisma 18.2. asti

Web-kehittäjä-siviilipalvelusmies Luka Jääskeläinen 22.8. alkaen

Lisäksi Helsingin kaupunginkirjastosta:

Tiina Gräsbeck (20%), Makupalat.fi

Heikki Marjomaa (10%), pelikasvatus
Johanna Juvonen (20%, 5 kk), Kirjasampo

VAKE:n viikkopalaverit pidettiin joka toinen tiistai heinäkuuta lukuunottamatta.

Toimituspäivät pidettiin viikoittain, tekniikkapalaverit joka toinen viikko.

”Etäamukahvit” pidettiin kolme kertaa viikossa.

Kehityskeskustelut pidettiin talvella, työhyvinvointiseurantakeskustelut loppuvuonna.

Työhyvinvointipäivät pidettiin 1.6. (Kiasma ja lounasristeily) ja 2.12 Tampereella.

Kehittämispäivä pidettiin 28.10.

Toiminnan jatkuvuussuunnittelua ja riskienhallintaa kartoitettiin läpi vuoden toimialan asiantuntijoiden kanssa.,

VAKE:n työyhteisvastaavana toimi Riitta Taarasti.

VAKE:n toimitilat sijaitsivat Vallilassa ja Pasilassa, pääasiassa töitä tehtiin kuitenkin etänä.

Jäsenyydet työryhmissä

Matti Sarmela

Airut-hankkeen projektiryhmä

Digitaalisen kulttuuriperinnön pyöreä pöytä (DKKP)

DKKP:n digitaalinen vaikuttavuus -työryhmän pj.

Finna-konsortio-ryhmä

Helsingin kaupunginkirjaston johtoryhmä

Helsingin kaupunginkirjaston henkilöstötoimikunta

Helsingin kaupunginkirjaston tietojohdamisen työryhmä

Helsingin Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan datalla ja tiedolla johtamisen kehittäjäyhteisö

Kirjasammon opinnäytetyöryhmä (SeCo, Aalto-yliopisto)

Kirjasammon toimituskunta

Kuntien yhteinen e-kirjasto -hankkeen teknologia-asiantuntijaryhmä

Melindan ja kuvailuyhteistyön ohjausryhmä

OKM:n kulttuuripolitiikan tilastopohja -työryhmä

YKN:n metatietoryhmä

YKN:n Kohti metatietovisiota – projektin projektiryhmä ja ohjausryhmä

Yleisten kirjastojen tilastotyöryhmä

Yleisten kirjastojen tilastojen uudistamisen projektiryhmä

Yleisten kirjastojen konsortion ohjausryhmä (asiantuntijajäsen)

Esitelmät, esittelyt ja luennot

Matti Sarmela

Finnish public library statistics / Irlannin yleisten kirjastojen tilastotyöryhmä 18.2.
 VAKE 2022: Kirjastot.fi-palveluiden kehittämisestä / AKE-linja 23.2.
 Kirjastot.fi.katsaukset / Kirjastot.fi-koordinaatioryhmä 11.5., 12.12.
 VAKE:n toiminnan seurantamenetelmät / Helsingin kaupunginkirjaston tietojohdamisen ryhmä 30.5.
 Ukrainan kirjastot ja sota -esitys / Helsingin kaupunginkirjaston henkilöstöfoorumi 8.9.
 Tietoon perustuvasta päätöksenteosta digitalisoituvassa toimintaympäristössä / KUVA:n tietojohdamisen kehittäjäverkosto 22.9.
 Digitaalisten palveluiden käytön mittaamisesta / Finna-työpaja 1.10.
 Digitaalinen vaikuttavuus / Digitaalisen kulttuuriperinnön pyöreä 1.11.
 Kirjasammon rinnakkainen hakuliittymä (analyysi.kirjasampo.fi) / YKN 16.11.
 Kirjastot.fi.-Raportointipalvelu / Raportointipalvelu-webinaari 14.12.

Osallistuminen seminaareihin, kursseihin, koulutustilaisuuksiin

Matti Sarmela

AKE-linjakokoukset 23.2. , 5.10. Helsinki
 AKE-johtajien työpaja 17.10.
 Heikot Signaalit 2022 -julkistustilaisuus / Sitra 13.1.
 Kohti uudenlaista mittausta -työpajat / Kansalliskirjasto 14.1., 11.2.
 AamuAreena: Rajapintaratkaisuja käytännössä – kokemuksia API:n käytöstä ja kehityksestä / Tiede 21.1.
 Sujuva Suomi: Eu:n digijättisääntely / DVV 4.2.
 Inside Datafication and Algorithmisation: Investigating and Shaping our Digital Society / HSSH 16.3.
 Data-analytiikka- ja paikkatieto 2021 -kokeilujen loppuwebinaari / Helsingin kaupunki 28.3.
 Melinda huomenna -webinaari yleisille kirjastoille / Kansalliskirjasto 31.3.
 Miltä nyt vaikuttaa? Sananvapaus, valeuutiset ja asiantuntijuuden muutos / AKE-kirjastot 1.4.
 Digihumaus 2022 / DVV 1.4.
 Digivallan jäljillä - Mitä löytyi? / SITRA 6.4.
 Kirjasto demokratian edistäjänä: nuoret aikuiset ja osallisuus / AVI 17.2.
 DSM-direktiivi ja EUT:n uunituore ratkaisu / IPR 4.5.
 Sujuva Suomi -webinaari: Mielenrauha turbohdehdettuna digiaikana / DVV 6.5.
 MetLib / IFLA, Oslo 17.-19.5.
 Faktabaari Forum: Towards digital information literacy in post 24/2 Nordics / FaktaBaari 24.5.
 Tiedon huoltovarmuus - jotain uutta, vähän vanhaa, paljon lainattua / IRWIN 3.6.
 EU-sääntely rakentaa reilua datataloutta – näin tartumme mahdollisuuksiin / SITRA 7.6.
 Digipäivä / Helsingin kaupunki 9.6., 25.11.
 Kirjastopäivät, Hämeenlinna 15.6.
 Symposium on Library Conditions and Services in the Contemporary Ukraine 15.6.
 Data Society Research Seminar: Behind Data and Algorithms – Actors, logics and cultures behind digital technologies / Malmö Universitet 16.6.
 Hyvää huomista, demokratia / SITRA 15.9.

Kuoleeko kirja, entä kirjasto? / Kuntien yhteinen e-kirjastohanke, Oodi 21.9.
Jäätyvä ResPA22-harjoitus / Huoltovarmuusorganisaation Sähköpooli 28.-29.9.
Tietoisku Finnan evästeistä / Kansalliskirjasto 30.9.
Tarjolla tänään ja huomenna: Digitaalinen kulttuuriperintö -seminaari / OKM, Oodi 14.10.
Finnsight 2022 / SITRA 3.11.
Suunnitelmallisuus tiedon elinkaaren hallinnassa / VM 9.11.
SKS:n kirjaston juhlaseminaari 10.11.
#saavuta2022 / Eficode 15.11.
Sananvapaus ja kirjastot / AVI 18.11.
Tietojohtamisen syventävä kurssi / Helsingin kaupunki 29.11.
Yhteistä metatietoa rakentaen – Melinda 10 vuotta juhlawebinaari / Kansalliskirjasto 30.11.
YKN-kokoukset 27.-28.4. Helsinki ja 16.-17.11. Lahti